

Fakulta právnická

Diplomová práce

Dohoda o vině a trestu

Zpracovala: Aneta Onodyová

Plzeň, 2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aneta ONODYOVÁ**
Osobní číslo: **R14M0283P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Dohoda o vině a trestu**
Zadávací katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Obecně k odklonům trestního řízení
3. Základní charakteristika dohody o vině a trestu
4. Slovenská právní úprava dohody o vině a trestu
5. Komparace české a slovenské právní úpravy
6. Dohoda o vině a trestu v současné praxi v České republice
7. Dohoda o vině a trestu návrhy de lege ferenda
8. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- ŠČERBA, Filip a kolektiv - Dohoda o vině a trestu
- ŠČERBA, Filip - Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv - Trestní právo procesní
- MINÁRIK, Štefan a kolektiv - Trestný poriadok: Stručný komentár
- ŠÁMAL, Pavel a kolektiv - Komentář: Trestní řád
- ŠÁMAL, Pavel; PÚRY, František - Komentář: Trestní zákon

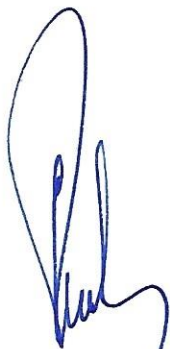
Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Simona Stočesová, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **2. února 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2019**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 21. září 2018

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „*Dohoda o vině a trestu*“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, 25.března 2019

podpis autorky

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D., LL. M. za čas, který mi věnovala a za odbornou pomoc, při vypracovávání diplomové práce.

Zároveň velmi děkuji předsedům okresních soudů a okresním státním zástupcům za jejich vstřícný a ochotný přístup při vyřizování mé žádosti o informace pro získání údajů z praxe. Mé vřelé díky patří také paní Mgr. Jitce Blažkové zejména za kontrolu mé práce z pravopisného hlediska a za její ochotný přístup. Také velice děkuji svému přítelovi, který mě nejen při psaní této diplomové práce, ale během celého mého studia podporoval.

Obsah

Úvod	1
1. Obecně k odklonům trestního řízení	3
1.1 Pojem, význam a účel odklonů trestního řízení.....	3
1.1.1 Pojem odklonu trestního řízení.....	3
1.1.2 Význam a účel odklonu trestního řízení	4
1.2 Podmíněné zastavení trestního stíhání.....	5
1.3 Narovnání	8
1.4 Trestní příkaz	10
1.5 Řízení o schválení dohody o vině a trestu	11
2. Dohoda o vině a trestu.....	13
2.1 Obecné pojednání o dohodě o vině a trestu	13
2.2 Jednání o dohodě o vině a trestu	15
2.2.1 Postup státního zástupce v dohodovacím řízení	19
2.2.2 Náležitosti dohody o vině a trestu	21
2.2.3 Náležitosti návrhu na schválení dohody o vině a trestu	22
2.3 Řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu	24
2.3.1 Odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu	26
2.3.2 Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu ..	26
2.3.3 Veřejné zasedání týkající se rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu	28
2.4 Rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu	30
2.4.1 Schválení dohody o vině a trestu	32
2.4.2 Neschválení dohody o vině a trestu	34
3. Slovenská právní úprava dohody o vine a treste	37
3.1 Zakotvení dohody o vine a treste v právním řádu	37
3.2 Pojem a význam dohody o vine a treste	38
3.3 Sjednávání dohody o vine a treste	39
3.4 Řízení o návrhu na schválení dohody o vine a treste	42
3.5 Komparace české a slovenské právní úpravy	44
4. Dohoda o vině a trestu v současné praxi v České republice	49
5. Dohoda o vině a trestu návrhy de lege ferenda	55
Závěr.....	60
Resumé	63

Seznam použité literatury	64
Knižní publikace	64
Odborná periodika	65
Elektronické prameny	65
Ostatní prameny	66
Judikatura.....	67
Právní předpisy	67
Příloha č. 1	68
Příloha č. 2.....	71
Seznam tabulek.....	74

Seznam použitých zkratek

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

TS – trestní stíhaní

SZ – státní zástupce

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ZSM – zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila institut, který je vlastní zejména trestnímu právu procesnímu, a to dohodu o prohlášení viny a přijetí trestu, známou spíše pod zkráceným názvem **dohoda o vině a trestu**. Jedná se o právní nástroj patřící k odklonům, který vybočuje ze standardního trestního řízení a který je zároveň od svého přijetí v centru pozornosti odborné i laické veřejnosti.

Toto téma jsem si vybrala s ohledem na absolvování stáží na okresních soudech a na okresním státním zastupitelství. Při těchto stážích jsem dospěla k závěru, že ono samotné zakotvení tohoto, poněkud kontroverzního, institutu patří stále mezi velmi diskutabilní témata s různými, někdy až velmi odlišnými názory na samotný institut dohody o vině a trestu. Z tohoto důvodu jsem chtěla detailně prozkoumat tento bezesporu významný a průlomový nástroj trestní justice. K výběru tématu mě také vedl můj zájem o trestní právo.

Cílem této diplomové práce je zejména uceleně představit institut dohody o vině a trestu, zanalyzovat současnou právní úpravu, okrajově prozkoumat i slovenskou právní úpravu, kde je tento institut využíván již od roku 2006 a v této souvislosti provést též komparaci se slovenskou právní úpravou. Dále se zaměřit na získané poznatky o využitelnosti tohoto institutu v praxi a v neposlední řadě poukázat na klady a zápory tohoto institutu s návrhem jeho zdokonalení.

V první části své práce se chci zejména věnovat odklonům trestního řízení obecně a jeho jednotlivým vybraným formám. Dále se v této části budu zabývat metodou analýzy, avšak pouze čtyřmi formami odklonů v trestním řízení – tedy především instituty *podmíněného zastavení TS*, *narovnání*, *trestního příkazu* a charakteristikou *dohody o vině a trestu*, přičemž tímto institutem se budu detailněji zabývat v následujících kapitolách své práce. Je na místě říci, že v první kapitole své práce se nebudu blíže zaměřovat na odklony v přípravném řízení, kterými jsou *podmíněné odložení návrhu na potrestání*, *odložení věci po schválení narovnání* a *odstoupení od trestního stíhání v řízení o provinění*, neboť cílem mé diplomové práce není charakteristika odklonů jako takových. Z tohoto důvodu jsem v této kapitole blíže popsala jen vybrané instrumenty, které se mi jeví jako nejvíce zajímavé. Cílem této kapitoly je tedy přinést pevný teoretický základ pro zbytek diplomové práce, přičemž považuji za nezbytné vymezit samotný pojem odklonu.

Ve druhé části své práce, kterou považuji za podstatný úsek své práce, se zaměřím na výklad institutu dohody o vině a trestu, dále na pojednání o sjednávání dohody o vině a trestu, přičemž se zaměřím na podstatné náležitosti dohody o vině a trestu a samotného návrhu na schválení takovéto dohody ve spojitosti s jejím následným schválením soudem. V této kapitole se budu zabývat i postupem státního zástupce v dohadovacím řízení, kde právě státní zástupce hraje bezesporu velmi významnou roli.

Ve třetí části své práce se budu blíže zabývat dohodou o vině a trestu ve Slovenské republice, kde je tento institut součástí právního řádu již od roku 2006. Dále provedu komparaci právní úpravy České republiky ohledně tohoto institutu s právní úpravou ve Slovenské republice, a to vzhledem k úspěchu, s jakým je tento nástroj ve Slovenské republice uplatňován.

Ve čtvrté části své práce blíže nastíním využitelnost tohoto institutu v současné praxi trestní justice, kde pro názorný příklad uvedu některé statistické údaje, jakým způsobem je tento právní nástroj (ne)uplatňován v České republice.

Na závěr své práce bych se chtěla především zamyslet nad možnostmi dalšího vývoje de lege ferenda dohody o vině a trestu. Zároveň bych chtěla nastínit cestu, kterou by se podle mého názoru měl tento právní instrument nadále vyvíjet.

Tato diplomová práce je zpracována dle právní úpravy platné a účinné ke dni 25. 3. 2019.

1. Obecně k odklonům trestního řízení

1.1 Pojem, účel a význam odklonu v trestním řízení

1.1.1 Pojem odklonu v trestním řízení

Na úvod je potřeba zmínit, že samotný pojem odklonu je čistě teoretický, doktrinální, neboť trestní zákoník, ani trestní řád s tímto pojmem nepracují. Při studiu nejrůznějších pramenů jsem dospěla k závěru, že definovat samotný odklon není jednoduchý úkol. Jak například poukazuje F. Ščerba neexistuje dokonce ani jednotná, vědecky přesná definice pojmu *odklon v trestním řízení*.¹ Samotný pojem odklonu je mnohovýznamový.

Odklon se jednou chápe pouze jako odklon od uvěznění, jindy zase jako odchylka od trestního řízení.² Lze však shrnout, že v odborné veřejnosti je tento pojem vymezován mnoha způsoby, více či méně odlišnými.

V *širším smyslu* lze odklon vnímat jako takovou odchylku od standardního průběhu trestního řízení, která je spojena s rozhodnutím o upuštění od trestního stíhání (zastavení trestního stíhání), a to v případě, že toto upuštění není obligatorní, tedy že není vynuceno splněním zákonem stanovených předpokladů, např. že daný skutek není trestným činem, trestnost činu zanikla apod.³ Příkladem odklonu v širším slova smyslu může být fakultativní zastavení trestního stíhání dle ust. § 172 odst. 2 TR.

Odklon v *užším smyslu* je pak nezbytně spojen s principy restorativní justice, a tedy i s určitou formou výchovného působení na osobu, vůči které se vede trestní řízení a vůči které je odklon uplatňován. Příkladem takto výchovného působení mohou být podmínky, jejichž splnění je potřebné pro aplikaci odklonu (např. složení peněžité částky určené státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti), nebo prvky výchovného působení následující po rozhodnutí o odklonu ve formě stanovení zkušební doby.⁴ Příkladem odklonu v užším slova smyslu je institut narovnání, podmíněného zastavení trestního stíhání, podmíněné odložení podání

¹ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. Vydání. Praha: Leges, 2014. s. 43.

² tamtéž

³ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. Vydání. Praha: Leges, 2014. s. 52.

⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. Vydání. Praha: Leges, 2014. s. 53.

návrhu na potrestání, odložení věci po schválení narovnání a odstoupení od trestního stíhání mladistvého.

Naproti tomu prof. Jiří Jelínek definuje odklon jako *alternativu standardního trestního řízení*. Je odchylkou od typického průběhu trestního procesu. V trestním řízení tedy nedochází k vyslovení viny a k uložení klasické trestní sankce, ale dochází k odklonění a trestní věc se vyřídí jinak, velmi často tak, že se trestní stíhání zastaví, což je další charakteristický znak odklonu.⁵ Dle tohoto pojetí lze tedy mezi odklony zařadit *podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, odstoupení od trestního stíhání v řízení o provinění, a dokonce také i řízení o schválení dohody o vině a trestu a také trestní příkaz*.⁶

Všechny výše zmíněné instituty lze uplatit pouze za předpokladu, že je dáno důvodné podezření konkrétní osoby ze spáchání trestného činu. Jde tedy o výjimky ze zásady legality⁷, na níž je postaveno české trestní právo procesní.⁸

Přestože existují různá pojetí odklonu, jak bylo shora nastíněno, můžeme zjednodušeně odklon definovat jako *alternativu standardního trestního řízení*.⁹ S ohledem na neexistenci legální definice odklonu osobně považuji toto pojetí za velmi zdařilé a já sama osobně se s tímto vymezením ztotožňuji.

1.1.2 Účel a význam odklonů v trestním řízení

Nejdůležitější podstatou a účelem odklonu v trestním řízení je zejména přiměřená reakce na spáchaný trestný čin¹⁰ a odstranění konfliktního stavu spojeného se spáchaným činem. Především jde o vypořádání vzájemných vztahů mezi obviněným a poškozeným, a dosažením určité satisfakce poškozeného.¹¹

⁵ JELÍNEK, J.: Trestní příkaz jako forma odklonu v trestním řízení, in Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí* (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty). Praha: Linde, 2015, s. 15.

⁶ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání Praha: Leges, 2016, s. 728-729.

⁷ Zásada legality vyjadřuje povinnost státního zástupce dbát zákonem stanovenými prostředky, aby byl řádně a včas stíhán každý pachatel každého trestného činu.

⁸ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 36.

⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 728.

¹⁰ „Spravedlivý a včas uložený trest je schopen působit na ostatní občany tak, aby varoval před páchaním trestných činů, přesvědčil o neodvratnosti trestu a o jeho negativních důsledcích, posiloval pocit právní jistoty a představy o autoritě právních norem.“ ŠÁMAL, Pavel, František PÚRY a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 181.

¹¹ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 18.

K tomuto je potřeba dodat, že se nejedná pouze o majetkové urovnání, ale též o urovnání ve smyslu nápravy narušených vztahů. Nutno však poznamenat, že uvedené trestní řád ani dosavadní praxe zcela nereflektují, ačkoli toto představovalo jeden z důvodů zavádění odklonů do českého trestního práva, odklony jsou v české právní praxi stále, ne zcela správně, chápány primárně spíše jako prostředek řešení přetíženosti orgánů činných v trestním řízení,¹² tedy jako prostředek sloužící především k rychlejšímu a snadnějšímu vyřízení trestních věcí. Jinak řečeno, odklony fungují jako nástroj racionalizace ve výše uvedeném úzkém smyslu, tj. snahy o zrychlení trestního řízení. I to je sice jeden z podstatných přínosů spojovaných s odklony, nicméně neměl by být upřednostňován před výše zmíněnou funkcí odklonů jako nástroje restorativní justice, kterou považuji za minimálně stejně významnou, jako ono urychlení trestního řízení.

Závěrem této kapitoly shrnu hlavní důvody podporující použití odklonu v trestním řízení, mezi které patří:

- a) řešení konfliktu mezi obviněným, poškozeným a státem,
- b) vyvarování se nadměrné stigmatizace obviněného,
- c) racionalizace systému trestní justice,
- d) nalezení a používání méně intenzivních, ale dostatečně efektivních forem státního donucení,
- e) zabezpečení pomoci oběti poškozené trestným činem.¹³

1.2 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Jednou z možností, jak dosáhnout v trestním řízení tzv. odklonu od jeho standardního průběhu, je institut podmíněného zastavení trestního stíhání, který byl do českého trestního práva včleněn novelou trestního řádu z roku 1993, provedenou zákonem č. 292/1993 Sb., která nabyla účinnosti dne 1.1.1994, jakožto zvláštní způsob skončení trestního stíhání obviněného jinak než rozhodnutím o vině.¹⁴

¹² ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 15.

¹³ BAXA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2005, s. 2234.

¹⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3478.

Podmíněné zastavení trestního stíhání je konkrétně upraveno v ustanoveních § 307 a § 308 TŘ, kde je podřazeno mezi zvláštní způsoby řízení v hlavě XX.

Podmíněné zastavení TS patří mezi nejčastěji využívanou formu odklonu.¹⁵ Účelem tohoto institutu je zejména urovnání konfliktních vztahů mezi pachatelem přečinu a poškozeným, následně také maximální odlehčení trestní justice v méně závažných případech, a v neposlední řadě také přispět k rychlejšímu vyřizování trestních věcí bez konání někdy náročného a komplikovaného hlavního líčení.¹⁶

Základní podmínky, které musí být pro aplikaci tohoto odklonu kumulativně splněny, jsou vymezeny následovně:

- jde o řízení o přečinu (tj. o všech nedbalostních trestných činech a úmyslných trestných činech s horní hranicí trestní sazby do pěti let),
- souhlas obviněného a jeho doznání k činu,¹⁷
- nahrazení škody obviněným, pokud byla činem způsobena nebo uzavření dohody o náhradě škody s poškozeným, anebo učinění jiných potřebných opatření k její náhradě,
- vydání bezdůvodného obohacení činem získaného, a
- vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.¹⁸

Vedle výše uvedených podmínek stanoví TŘ v odst. 2 § 307 po novele provedené zákonem č. 181/2011 Sb. (s účinností od 1.9.2012) pro případ, že je to odůvodněno povahou a závažností spáchaného přečinu, okolnostmi jeho spáchání anebo poměry obviněného, ještě další podmínky, které spočívají především v tom, *že se obviněný zaváže, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti, v souvislosti s níž se dopustil přečinu nebo složí na účet soudu a v přípravném řízení na účet*

¹⁵ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 730.

¹⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3478.

¹⁷ K této podmínce se vyjadřoval i Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 1. srpna 2001 pod sp. zn. 5 Tz 148/2001, když uvedl, že „*Nedostatek doznání totiž nelze nahradit souhlasem obviněné s podmíněným zastavením trestního stíhání, neboť jde o dvě samostatné a kumulativně stanovené zákonné podmínky, které musí být splněny zároveň, a ze splnění jedné z nich nelze bez dalšího dovozovat i splnění druhé podmínky.*“

¹⁸ § 307 odst. 1 TŘ.

*státního zastupitelství peněžitou částkou na pomoc obětem trestné činnosti.*¹⁹ Dalo by se tedy říci, že se jedná o jakousi další formu podmíněného zastavení trestního stíhání, která se aplikuje zpravidla v případech závažnějších přečinů.²⁰ Nutno však podotknout, že především musí být kumulativně splněny podmínky uvedené v ustanovení § 307 odst. 1 TŘ.²¹

O podmíněném zastavení TS rozhoduje soud a v přípravném řízení státní zástupce formou usnesení, za předpokladu, že jsou splněny zákonné podmínky pro použití tohoto odklonu.²² Je potřeba též zmínit, že podmíněné zastavení TS je rozhodnutím *sui generis*, a to s ohledem na svou dočasnost a na skutečnost, že se jím řízení pravomocně nekončí. Jedná se tak o tzv. mezitímní rozhodnutí.²³

Usnesení musí kromě obecných náležitostí²⁴ obsahovat také přesný popis skutku, pro který se trestní stíhání vede, přičemž vymezení skutku je významné zejména pro překážky věci rozhodnuté,²⁵ dále právní kvalifikaci skutku a též zkušební dobu. V usnesení lze fakultativně uložit obviněnému, aby ve zkušební době dodržoval přiměřená omezení a povinnosti, směřující k vedení řádného života.²⁶ V případě, kdy obviněný uzavřel s poškozeným dohodou o náhradě škody (nebo dohodu vydání bezdůvodného obohacení) je tato dohoda obsažena taktéž ve výroku rozhodnutí.²⁷

Proti rozhodnutí o podmíněném zastavení TS je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.²⁸ Oprávnění podat stížnost má obviněný i poškozený. Právo podat stížnost má též státní zástupce, za situace, kdy o podmíněném zastavení trestního stíhání rozhoduje soud.²⁹

¹⁹ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 3479.

²⁰ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 731.

²¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3486.

²² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 732.

²³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3478.

²⁴ § 119 odst. 1, § 120 odst. 3, § 134 TŘ.

²⁵ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 44.

²⁶ § 307 odst. 6 TŘ.

²⁷ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 44.

²⁸ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 732.

²⁹ § 307 odst. 7 TŘ.

Pokud obviněný v průběhu zkušební doby vedl řádný život a splnil povinnosti uložené mu rozhodnutím o podmíněném zastavení TS a vyhověl i dalším uloženým omezením, rozhodne orgán, který usnesení vydal, že se obviněný osvědčil. V tomto případě nastávají účinky zastavení trestního stíhání ve smyslu ust. § 11 odst. 1 písm. h) TŘ.³⁰ Což mimo jiné vytváří překážku rei iudicatae. V trestním stíhání pro tentýž skutek by bylo možné pokračovat jen tehdy, pokud by došlo ke zrušení takového rozhodnutí v řízení o mimořádných opravných prostředcích.³¹ V opačném případě, kdy obvinění během zkušební doby nevede řádný život nebo nevyhoví uloženým povinnostem stanovených v rozhodnutí o podmíněném zastavení TS, rozhodne příslušný orgán o tom, že se neosvědčil a v trestním stíhání se pokračuje (srov. § 308 odst. 1 TŘ).³² Pokud nastane situace, že do jednoho roku od uplynutí zkušební doby nebylo rozhodnuto o tom, zda se obviněný osvědčil, aniž by na tom měl sám obviněný vinu, má se za to, že se osvědčil.³³ V tomto případě se jedná o tzv. zákonnou fikci osvědčení.

Lze tedy shrnout, že podstatou tohoto odklonu je dočasné zastavení TS, které však v případě, že se pachatel osvědčí, může být i konečné a na pachatele se poté hledí, jako by ani odsouzen nebyl. Rozhodnutí o podmíněném zastavení TS může vydat, jak soud (obvykle samosoudce, a to vzhledem k ustanovení § 314a odst. 1 TŘ), tak i SZ v přípravném řízení.³⁴

1.3 Narovnání

Další důležitou formou odklonu je institut narovnání. Zákonem č. 152/1995 Sb. s účinností od 1.9.1995 se stal institut narovnání součástí českého právního řádu. Institut narovnání je upraven především v ustanoveních § 309 až § 314 TŘ. Podstatou tohoto odklonu je dohoda mezi konkrétním poškozeným na straně jedné a obviněním na straně druhé, která se rovněž uplatňuje pouze u přečinů.³⁵ V institutu narovnání vystupuje do popředí zájem na konsensu a

³⁰ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 732.

³¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3506.

³² SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 74.

³³ § 308 odst. 2 TŘ.

³⁴ Podmíněné zastavení trestního stíhání: *Právní slovník*, 3. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2003. s. 636-637.

³⁵ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 732.

vyrovnání vztahů mezi pachatelem a poškozeným. Tento zájem je v tomto případě upřednostňován před zájmem na odsouzení a potrestání pachatele.³⁶

U tohoto odklonu se nejsilněji projevují restorativní prvky. Např. oproti podmíněnému zastavení TS je kromě souhlasu obviněného potřeba i souhlasu poškozeného (ve smyslu ust. § 43 odst. 1 TŘ), dále je důležitou podmínkou úplné nahrazení újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.³⁷ Poškozený tak může získat náhradu škody nebo bezdůvodné obohacení jednodušším způsobem a v kratším čase. Nutno podotknout, že institut narovnání je také velmi účinný i z hlediska prevence trestné činnosti zejména tím, že objasňuje kořeny a mechanismus konfliktu s cílem obnovit, předkonfliktní, tedy původní stav.³⁸

Dalšími předpoklady pro schválení narovnání, kromě výše uvedených, jsou:

- prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro něhož je stíhán, a nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě,
- obviněný složí na účet soudu nebo v přípravném řízení na účet SZ peněžitou částku na pomoc státu obětem trestného činu,
- před rozhodnutím o schválení narovnání dojde k výslechu obviněného a poškozeného.³⁹

O schválení narovnání rozhoduje soud a v přípravném řízení SZ za předpokladu, že jsou splněny výše uvedené podmínky, a pokud dotyčný orgán považuje takový způsob vyřízení věci za dostatečný vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného činu, k míře, jakou byl přečinem dotčen veřejný zájem, k osobě obviněného a jeho osobním a majetkovým poměrům.⁴⁰ Společně se schválením narovnání se TS obviněného zastavuje. Tato skutečnost má za následek, že po nabytí právní moci takového rozhodnutí vytváří překážku věci rozhodnuté.⁴¹

³⁶ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 82.

³⁷ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 733.

³⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3506.

³⁹ § 309 odst. 1 TŘ.

⁴⁰ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 734.

⁴¹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 734.

Proti rozhodnutí o schválení narovnání je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek. Trestní řád vymezuje okruh osob oprávněných podat tento opravný prostředek. Může jím být obviněný, poškozený a v řízení před soudem i státní zástupce.⁴²

1.4 Trestní příkaz

Trestní příkaz lze charakterizovat jako nástroj sloužící ke zjednodušení a urychlení trestního řízení ve skutkově a právně méně složitých případech. Podrobně je tento institut upraven v ustanoveních § 314e až § 314g TŘ. Mezi tzv. odklony je zpravidla řazen proto, že účelu trestního řízení může být dosaženo i bez provedení formálního hlavního líčení. Jeho podstata tkví zejména v tom, že soudce rozhoduje na podkladě obžaloby nebo návrhu na potrestání, a také na základě spisového materiálu bez součinnosti stran a bez provádění dokazování. Rozhodující však je, aby na základě důkazů obsažených ve spise byl skutkový stav spolehlivě prokázán.⁴³

Trestní příkaz je rozhodnutím ve věci samé, kterým se rozhoduje o vině, trestu a též o náhradě škody způsobené spáchaným trestným činem.⁴⁴ Samosoudce jej může vydat při splnění podmínek stanovených v ustanovení § 314e TŘ, a v řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let (srov. § 314a odst. 1 TŘ).

Trestní řád taxativně vymezuje druhy trestů, které je možné trestním příkazem uložit. Současně však také stanoví, že jím nelze uložit ochranná opatření.⁴⁵ Trestní příkaz se nevyhlašuje jako rozsudek, ale pouze se vyhotovuje a doručuje⁴⁶, má však povahu odsuzujícího rozsudku.⁴⁷ Účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají okamžikem doručení trestního příkazu obviněnému.⁴⁸

⁴² SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 88.

⁴³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3571.

⁴⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 740.

⁴⁵ § 314e odst. 6 písm. b) TŘ.

⁴⁶ tamtéž

⁴⁷ Povahou odsuzujícího rozsudku se rozumí v případě nabytí právní moci vykonatelnost, povinnost k náhradě nákladů řízení, zápis odsouzení do Rejstříků trestů a v neposlední řadě vytvoření překážky věci rozhodnuté (res judicata).

⁴⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3581.

Proti trestnímu příkazu je možno podat specifický opravný prostředek, kterým je odpor. Odpor se podává u soudu, který jej vydal a to do 8 dnů ode dne jeho doručení.⁴⁹ Včasným podáním odporu se trestní příkaz *ex lege* ruší a samosoudce je povinen ve věci nařídit hlavní líčení.⁵⁰ Především v tom spočívá ona specifická opravnost odporu jako opravného prostředku, neboť v případě jeho podání o něm není rozhodováno, a nemá tedy devolutivní účinek jako odvolání, což znamená, že trestní příkaz není přezkoumáván soudem vyšší instance.⁵¹ Je na místě zmínit, že samotný odpor není potřeba jakkoliv zdůvodňovat. Osoby, které jsou oprávněné k podání odporu jsou obviněný, osoby s právem podat odvolání a státní zástupce.

1.5 Řízení o schválení dohody o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu je historicky nejmladším odklonem, který byl do českého trestního práva zaveden novelou trestního řádu, konkrétně zákonem č. 193/2012 Sb. s účinností od 1.9.2012 jako nový zvláštní způsob řízení před soudem.⁵² Detailněji je tento nástroj upraven v ustanoveních § 175a až § 175b a v § 314o až 314s TŘ.

Podstatou tohoto institutu je uzavření dvoustranné uspokojivé dohody mezi státním zástupcem na jedné straně a obviněným na straně druhé, za současného přihlídnutí k zájmům poškozeného, o způsobu ukončení trestní věci,⁵³ přičemž tato obsahuje popis skutku, o němž obviněný prohlásí, že jej spáchal a výměru a druh trestu stanovený dle zákona, přičemž dohoda podléhá schválení soudu ve veřejném zasedání.⁵⁴ Na tomto místě je nezbytné si připomenout, že jedině soud může rozhodnout o vině a trestu v souladu čl. 90 Ústavy a čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

⁴⁹ § 314g odst. 1 TŘ.

⁵⁰ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 741.

⁵¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3591.

⁵² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016, s. 734.

⁵³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2260.

⁵⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 734-735.

Charakteristiku této formy odklonu jsem prozatím pouze nastínila. Blíže se tomuto institutu budu věnovat v následujících kapitolách, neboť se jedná o stěžejní téma mé diplomové práce.

2. Základní charakteristika dohody o vině a trestu

2.1 Obecné pojednání o dohodě o vině a trestu

Jak jsem již výše zmínila, institut dohody o vině a trestu byl do českého právního řádu včleněn novelou zákonem č. 193/2012 Sb. s účinností od 1.9.2012 jako další možný alternativní způsob zjednodušení vyřízení některých trestních věcí.⁵⁵ Státní zástupce je oprávněn na základě vlastní iniciativy, anebo z iniciativy obviněného, resp. jeho obhájce, od účinnosti výše zmíněné novely, vést s obviněným jednání o dohodě o vině a trestu.⁵⁶

Považuji za nezbytné uvést, že česká právní úprava neobsahuje legální definici dohody o vině a trestu. V odborné literatuře se setkáváme s určitým množstvím odlišných definic. Dalo by se však říci, že se jedná o *procesní postup spočívající v uzavření určitého dohodnutého konsenzu mezi státním zástupcem a obviněným, jehož obsahem je popis skutku, o kterém obviněný prohlásí, že jej spáchal, výměra trestu, resp. jiné sankce, a náhrada škody (nemajetkové újmy v penězích, vydání bezdůvodného obohacení), který je následně státním zástupcem předložen soudu ke schválení.*⁵⁷

Samotnou dohodu lze sjednat v řízení o všech trestných činech, avšak s několika výjimkami, kterými jsou *řízení o zvlášť závažném zločinu, řízení proti uprchlému a řízení proti mladistvému před dovršením osmnáctého roku věku.*⁵⁸ Což mimo jiné znamená, že omezení vyplývající především z ustanovení § 175a odst. 8 TŘ připouští dojednání a schválení dohody pouze u přečinů a zločinů.⁵⁹ Dohodu pak nelze sjednat ani v řízení před soudem, lze tak učinit pouze v přípravném řízení.

Aby bylo možné dohodu uzavřít je potřeba splnit následující obligatorní podmínky:

- skutkový stav věci byl v přípravném řízení dostatečně zjištěn,
- obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán,

⁵⁵ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1307

⁵⁶ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 15.

⁵⁷ JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení – podstata, význam* [online]. 2012 [26.10.2012]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodovaci-řízení-v-trestním-procesu-a-otázky-souvisící?browser=mobi>

⁵⁸ § 175a odst. 8 TŘ, § 63 ZSM.

⁵⁹ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 27.

- na základě opatřených důkazů nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného,
- a bylo-li dosaženo shody ohledně trestu, přičemž druh, výměra a způsob výkonu trestu musí být v souladu s trestním zákoníkem.⁶⁰

Hlavní přínos dohody o vině a trestu je spatřován zejména ve zrychlení, zjednodušení a zefektivnění trestního řízení. Kromě časové hlediska hraje značnou roli též finanční stránka věci.⁶¹ Další neméně významným užitkem tohoto institutu je dle důvodové zprávy také „ochrana obětí před sekundární viktimizací, protože již nebudou muset opakovaně svědčit v řízení před soudem a nebudou tak znovu vystaveny stresu vyplývajícímu z veřejného projednávání všech detailů trestného činu, jehož se staly obětí“.⁶²

Je potřeba říci, že dohodu o vině a trestu lze považovat za poněkud kontroverzní nástroj, neboť je nepochybně v rozporu s některými základními zásadami současného trestního řízení, včetně klíčové zásady zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností.⁶³ Například již ze samotného pojetí dohody, jakožto alternativního řešení trestní věci vyplývá, že hlavní líčení se konat nebude, přičemž právě zde se plně uplatňuje právo obviněného na obhajobu. Obviněný se v tomto případě práva na plnohodnotné projednání věci dobrovolně vzdává.⁶⁴

Dalo by se tedy shrnout, že cílem dohody o vině a trestu je zejména přispět k dodržování toho prvku práva na spravedlivý proces, který spočívá v právu obviněného na projednání věci v přiměřené lhůtě (srov. ustanovení § 2 odst. 4 TŘ, čl. 38 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod),⁶⁵ taktéž i přispět k odbřemenění české justice,⁶⁶ což jednotlivým soudům umožní věnovat více času složitějším případům, a v neposlední řadě také hospodárnost konkrétního trestního řízení.

⁶⁰ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 736.

⁶¹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1307

⁶² Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk č. 510/2011, s. 30.

⁶³ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 26.

⁶⁴ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2264.

⁶⁵ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 21.

⁶⁶ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2261.

2.2 Jednání o dohodě o vině a trestu

Samotné řízení o dohodě o vině a trestu se skládá ze dvou procesních fází. Jedná se o fázi *sjednávání dohody* obsaženou v ustanovení § 175a TŘ a fází *rozhodování soudu o návrhu na její schválení* obsaženou v ustanovení § 314o až § 314s TŘ.⁶⁷ V této kapitole se budu blíže zabývat fází první, tedy samotným sjednáváním dohody o vině a trestu.

Ono rozhodnutí, zda bude přistoupeno k jednání o dohodě o vině a trestu či nikoliv, je výlučně v diskreci SZ (srov. § 175 odst. 1 písm. c) TŘ), avšak návrh na její uzavření může vzejít i z podnětu obviněného.⁶⁸

SZ při zvažování použitelnosti dohody o vině a trestu musí brát v potaz mnoho kritérií,⁶⁹ především však zvažuje povahu a závažnost spáchaného trestného činu, dosavadní způsob života obviněného, jeho chování po činu, snahu o nápravu, zájmy poškozeného, pravděpodobný druh a výměra trestu atd.⁷⁰ Dále před přistoupením k zahájení jednání o dohodě, musí SZ zkoumat, zda jsou splněny všechny požadované zákonné podmínky zahájení takového jednání. V tomto případě se jedná o podmínky, které se prolínají celým ustanovením § 175a TŘ. Podmínky jsou následující:

- sjednání dohody je přípustné (jak jsem již uvedla výše, lze dohodu sjednat pouze v řízení o přečinech a zločinech atd.),
- je zajištěno právo obviněného na obhajobu (obviněný musí mít při sjednávání dohody obhájce, bez obhájce není možno dohodu platně sjednat),⁷¹
- takový postup odůvodňují dosavadní skutková zjištění.⁷²

Poslední podmínku pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je, dle mého uvážení, potřeba rozvést detailněji. Ustanovení § 175a odst. 1 TŘ, které se přímo k této podmínce vztahuje, zní: „*Jestliže výsledky vyšetřování dostatečně*

⁶⁷ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 735.

⁶⁸ *tamtéž*

⁶⁹ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2270.

⁷⁰ Dle čl. 48a odst. 3 pokynu obecné povahy NSZ č. 8/2009, ve znění pokynu obecné povahy NSZ č.7/2012 s účinností od 1.9.2012.

⁷¹ § 36 odst. 1 písm.d), § 314p odst. 3 písm. f) TŘ.

⁷² ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2270-2271.

prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, může státní zástupce zahájit jednání o dohodě o vině a trestu na návrh obviněného nebo i bez takového návrhu. Neshledá-li státní zástupce návrh obviněného důvodným, vyrozumí o svém stanovisku obviněného, a má-li obviněný obhájce, též jeho.“ Z tohoto mimo jiné vyplývá, že SZ musí mít za dostatečně prokázané, že se stal skutek, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Dále je z tohoto ustanovení patrné, že musí být provedeno vyšetřování (resp. ve zkráceném přípravném řízení prověřování), a to v takové míře, aby bylo možné na základě jeho výsledků dospět k závěru, že ony tři výše uvedené skutečnosti jsou prokázány.⁷³ Není tedy možné, aby o těchto otázkách panovaly jakékoliv pochybnosti.

V situaci, kdy SZ dospěje k závěru, že jsou naplněny všechny výše zmíněné podmínky pro jednání o dohodě o vině a trestu, vyzve obviněného k jednání o této dohodě. Pokud však obviněný o dohodě odmítne jednat, učiní SZ o tomto záznam, který následně založí do trestního spisu se stručným odůvodněním, proč obviněný jednání odmítl.⁷⁴

Na tomto místě považuji za důležité zdůraznit, že na sjednání dohody o vině a trestu není právní nárok. Vždy závisí pouze a jen na uvážení SZ, zda se pro tento postup rozhodne či nikoliv.

Při jednání o dohodě o vině a trestu se obligatorně vyžaduje účast státní zástupce, obviněného a jeho obhájce.⁷⁵ SZ k jednání o dohodě obviněného předvolává (ve smyslu ustanovení § 175a odst. 2 TŘ ve spojení s ustanovením § 64 odst. 1 písm. a) TŘ). V tomto předvolání je stanoven čas a místo konání tohoto jednání.⁷⁶ Obhájce obviněného se však o místu a čase konání pouze vyrozumívá.⁷⁷

O termínu konání jednání o dohodě je též vyrozuměn poškozený, a to za účelem poskytnutí příležitosti k uplatnění jeho procesních práv, zejména pak práva

⁷³ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1310.

⁷⁴ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1311.

⁷⁵ Bez účasti obhájce nemůže proběhnout jednání o dohodě, dohodu lze platně sjednat pouze za přítomnosti obhájce. Toto je zřejmé z ustanovení § 175a odst. 3 věty druhé TŘ.

⁷⁶ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní.* 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 735-736.

⁷⁷ § 175a odst. 2 TŘ.

na náhradu škody.⁷⁸ Relevantní je, že poškozený může v dohodovacím řízení nárok na náhradu škody uplatnit nejpozději při prvním jednání o sjednávané dohodě, pokud tak neučiní, jeho právo uplatnit nárok na náhradu škoda zaniká.⁷⁹ Ustanovení § 175a odst. 5 TŘ výslovně stanovuje, že SZ je povinen při jednávání o dohodě dbát na zájmy poškozeného. Jako příklad lze uvést, že se SZ snaží docílit co možná nejrychlejší náhrady škody, dále má též vůči poškozenému poučovací povinnost. Nutno zdůraznit, že dohodu o vině a trestu lze však uzavřít i bez dohody o náhradě škody, v takové situaci je oprávněn rozhodnout sám soud na základě objektivních zjištění obsažených ve spise.⁸⁰

Za situace, kdy se poškozený účastní dohodovacího řízení, je oprávněn se k výši náhrady škody nebo jejímu způsobu úhrady vyjadřovat, avšak jeho případný nesouhlas netvoří překážku dalšího jednání. Je však možné jeho nárok uznat i bez jeho přítomnosti,⁸¹ v tomto případě se jedná o jisté posílení jeho postavení v tomto řízení.

Nutno podotknout, že poškozený s dohodou o vině a trestu souhlasit nemusí,⁸² ale jako u jiných typů odklonů trestního řízení je brán ohled na zachování práv poškozeného, čímž se prohlubují prvky tzv. restorativní justice, která se snaží o nápravu narušených vztahů mezi obviněným a poškozeným.⁸³

Pokud však návrh na uzavření dohody vzejde ze strany obviněného a SZ takovýto návrh neshledá důvodným, písemně vyrozumí obviněného, pokud má obhájce, tak i jeho, o odmítnutí návrhu obviněného na uzavření dohody.⁸⁴ Z toho je zřejmé, že SZ o odmítnutí nerozhoduje, pouze obviněného vyrozumí, že neshledal podstatné důvody k uzavření dohody. Je důležité zmínit, že proti tomuto vyrozumění není přípustný žádný opravný prostředek.⁸⁵

⁷⁸ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 736.

⁷⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 736.

⁸⁰ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2284.

⁸¹ Srov. § 175a odst. 2 TŘ.

⁸² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 736-737.

⁸³ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2278.

⁸⁴ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1310.

⁸⁵ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1311.

O průběhu jednání o dohodě o vině a trestu se vyhotovuje protokol, jak je patrné z ustanovení § 55 odst. 1 TŘ, podle něhož se o každém úkonu trestního řízení sepíše protokol, pokud však zákon nestanoví něco jiného. Ohledně úpravy dohody o vině a trestu trestní řád tuto povinnost dále konkretizuje v ustanovení § 175a odst. 7 TŘ. Dle tohoto ustanovení: „*Dojde-li ke sjednání dohody o vině a trestu, státní zástupce její opis doručí obviněnému, jeho obhájci a poškozenému, který uplatnil řádně a včas své nároky (§ 43 odst. 3). Nedojde-li k dohodě o vině a trestu, provede o tom státní zástupce záznam do protokolu; v takovém případě se k prohlášení viny učiněnému obviněným v dalším řízení nepřihlíží.*“

Jednání o uzavření dohody o vině a trestu může skončit dvěma způsoby. V prvním případě úspěšným *sjednáním dohody o vině a trestu* se všemi náležitostmi dle ustanovení § 175a odst. 6 TŘ, kdy státní zástupce doručí opis dohody obviněnému, jeho obhájci a též poškozenému, který své nároky uplatnil řádně a včas, a současně předloží soudu v souladu s ustanovením § 175b odst. 1 TŘ návrh na schválení dohody o vině a trestu v rozsahu sjednané dohody.⁸⁶ K tomuto návrhu musí SZ přiložit sjednanou dohodu o vině a trestu a další písemnosti významné pro schvalování předložené dohody. Za takovéto písemnosti lze považovat především výše uvedený protokol o jednání o dohodě o vině a trestu. SZ by však měl soudu předložit celý vyšetřovací spis, především z toho důvodu, aby soud mohl sám posoudit, zda je dohoda přiměřená a správná, a zda nedošlo v řízení k závažným procesním chybám.⁸⁷

Ve druhém případě může jednání skončit nesjednáním dohody o vině a trestu, přičemž o tomto SZ učiní záznam do protokolu a v dalším řízení se k prohlášení obviněného o spáchání skutku nepřihlíží.⁸⁸ Za takové situace se dále pokračuje v přípravném řízení, jehož výsledkem bude podání obžaloby nebo ve zkráceném přípravném řízení návrhu na potrestání, anebo jiné rozhodnutí ve věci.⁸⁹

⁸⁶ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2292.

⁸⁷ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2294.

⁸⁸ § 175a odst. 7 TŘ.

⁸⁹ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2292

Podstatou samotného vyjednávání o dohodě o vině a trestu je mimo jiné dohadovací sankce.⁹⁰ Druh a výměra trestu musí být dohodnuty ve stejném rozsahu, jako v odsuzujícím rozsudku, a to především z toho důvodu, aby výrok o něm mohl soud bez úprav převzít. V tomto požadavku spatřuji výrazné usnadnění práce soudu.

Lze tedy konstatovat, že k jednání o vině a trestu by měl SZ přikročit za situace, kdy je prokázáno, že se stal trestný čin a kdo jej spáchal, v takové míře, která by postačovala k podání obžaloby, v důvodných pochybnostech je nutné vést standardní řízení.⁹¹

2.2.1 Postup státního zástupce v dohadovacím řízení

Zakotvení institutu dohody o vině a trestu do české justice má značný vliv na činnost všech orgánů činných v trestním řízení, nicméně nejpodstatnější zásah spatřuji do výkonu pravomocí státního zástupce. Užití tohoto nástroje představuje posílení vlivu SZ na samotném rozhodování o vině a trestu. Z toho je mimo jiné zřejmé, že se díky tomu odpovídajícím způsobem v určité míře snížil význam soudu při rozhodování o otázkách viny a trestu.⁹²

V dohadovacím řízení je posláním SZ ve spolupráci s obviněným připravit konkrétní podobu dohody o vině a trestu, čímž SZ také připravuje pro soud rozhodnutí o stíhaném skutku. Je však nezbytné mít stále na paměti, že SZ je povinen při sjednávání dohody důsledně plnit funkci ochránce veřejného zájmu.⁹³ V první řadě tedy musí dbát na to, aby při sjednávání dohody o vině a trestu byly zachovány všechny zákonné podmínky, které musí být splněny, aby bylo namístež použití právě tohoto odklonu.

Při sjednávání dohody o vině a trestu dbá SZ také na to, aby byl obviněný řádně poučen o svých právech. Jelikož SZ je povinen brát v potaz i zájmy poškozeného, je povinen náležitě poučit i jeho, a to zejména o tom, že nárok na náhradu škody nebo na nemajetkovou újmu či na vydání bezdůvodného obohacení

⁹⁰ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4 přepracované vydání. Praha : C.H. Beck, 2013. s. 758.

⁹¹ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1310.

⁹² ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 21.

⁹³ tamtéž

je oprávněn uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě, neboť jeho právo uplatnit takovýto nárok v trestním řízení následně zaniká.⁹⁴ K odkázání poškozeného s jeho nárokem do civilního řízení by mělo docházet výjimečně.⁹⁵

Vyjednávání sankce představuje další významné posílení role SZ v trestním řízení a jeho odpovědnosti v průběhu hledání odpovídající trestněprávní reakce na spáchaný trestný čin.⁹⁶ Je nutno, aby SZ společně s obviněným a jeho obhájcem dohodli trest se všemi podrobnostmi, tedy jeho druh, výměru, způsob výkonu trestu apod. Nadto je potřeba zmínit, že SZ musí důkladně zohlednit všechna zákonná kritéria pro určení druhu a výměry trestu (srov. § 39 TZ) a zaručit tak, že samotný trest bude přiměřený osobě pachatele a spáchanému činu.⁹⁷

Při veřejném zasedání o schválení dohody o vině a trestu je vyžadována jednak přítomnost obviněného a jednak státního zástupce,⁹⁸ účast obhájce obviněného není zákonem výslovně stanovena.⁹⁹ Přestože není zákonem výslovně vyžadována přítomnost obhájce na veřejném zasedání, lze nutnost přítomnosti obhájce dovodit analogicky zejména z ustanovení § 36 odst. 1 písm. d) TŘ, které stanoví, že obviněný musí mít obhájce už v přípravném řízení. Bylo by tedy nemyslitelné, že by účast obhájce nebyla u veřejného zasedání o schválení dohody vyžadována, když se jedná o úkon téměř stejně významný jako samotné sjednávání dohody o vině a trestu. Nicméně bylo by vhodné, aby zákonodárce tuto povinnost výslovně zanesl do právní úpravy tohoto institutu.

V návrhu na schválení dohody je SZ oprávněn požádat soud, aby mohl být osobně přítomen projednávání věci před soudem jako tzv. dozorový státní zástupce. V praxi se často stává, že u soudních jednání jsou přítomni jiní než dozorující státní zástupci. Tato skutečnost je způsobena zejména rozsahem trestních věcí, z toho důvodu není reálně možné, aby si každý SZ chodil pouze ke „svým věcem“.¹⁰⁰

⁹⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 736.

⁹⁵ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1314-1315.

⁹⁶ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 30.

⁹⁷ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 30-31.

⁹⁸ § 314q odst. 1 TŘ

⁹⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 737.

¹⁰⁰ Čerpáno ze sdělení Okresního státního zástupce v Karlových Varech při absolvování stáže.

2.2.2 Náležitosti dohody o vině a trestu

Náležitosti dohody o vině a trestu, jakožto výsledku dohovacího řízení způsobilého ke schválení,¹⁰¹ jsou obsaženy poměrně podrobně v ustanovení § 175a odst. 6 TR, který zní takto: „*Dohoda o vině a trestu obsahuje*

- a) označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,*
- b) datum a místo jejího sepsání,*
- c) popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem,*
- d) označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,*
- e) prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu,*
- f) v souladu s trestním zákoníkem dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby a v případech stanovených trestním zákoníkem trestu náhradního, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch (§ 39 odst. 7 trestního zákoníku),*
- g) rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,*
- h) ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,*

¹⁰¹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4 přepracované vydání. Praha : C.H. Beck, 2013. s. 758.

i) podpis státního zástupce, obviněného a obhájce a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.“

Příčemž náležitosti uvedené pod písmeny a) až f) a i) jsou náležitostmi obligatorními, musí tedy být obsaženy vždy v každé dohodě. Pod písmeny g) a h) jsou upravené náležitosti fakultativní, které budou do dohody o vině a trestu zahrnuty pouze za předpokladu, že si je strany sjednaly, nicméně dohoda může být sjednána i bez nich.¹⁰²

Uzavřená dohoda musí mít vždy písemnou formu a jak jsem výše uvedla, její obsah je podrobně a přehledně specifikován v ustanovení § 175a odst. 6 TR.¹⁰³

Dohodu podepisují všechny přítomné osoby. Je také potřeba dohodu vyhotovit v nezbytném počtu stejnopisů, přičemž po jednom vyhotovení náleží SZ, obviněnému, jeho obhájci a též poškozenému, pokud byl přítomen jednání. Dohoda se doručuje obviněnému, obhájci a poškozenému.¹⁰⁴

2.2.3 Náležitosti návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Pokud dojde ke sjednání dohody o vině a trestu, je nezbytné, aby tato byla následně schválena soudem. V tomto případě SZ předloží příslušnému soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu. Jedná se zvláštní formu rozhodnutí, stejně jako v případě obžaloby nebo návrhu na potrestání, přičemž jediný oprávněný subjekt, který může takové rozhodnutí učinit, je pouze SZ.¹⁰⁵ Je podstatné, aby návrh dohody především korespondoval s tím, co bylo s obviněným v dohodě o vině a trestu opravdu ujednáno.

Náležitosti samotného návrhu na schválení dohody trestní řád podrobně neupravuje. Explicitně stanoví pouze dvě náležitosti, a to sice *rozsah* návrhu, který nesmí přesahovat rozsah sjednané dohody (nemůže se týkat více skutků, větší škody

¹⁰² ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2286.

¹⁰³ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1315.

¹⁰⁴ § 175a odst. 7 TR.

¹⁰⁵ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2292.

apod.) a *upozornění* na skutečnost, že nedošlo k dohodě o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení.¹⁰⁶ Je tak nutné podpůrně, s přihlédnutím ke všem zvláštnostem návrhu na schválení dohody o vině a trestu, použít ustanovení § 177 TR o náležitostech obžaloby.¹⁰⁷ Tomuto postupu odpovídá také čl. 48a odst. 12 pokynu obecné povahy NSZ č.8/2009, podle něhož SZ uvede v návrhu obligatorní náležitosti obsahu dohody o vině a trestu tak, aby soud mohl v souladu s ní vydat odsuzující rozsudek.

Návrh na schválení dohody o vině a trestu by tedy měl obsahovat:

- *označení SZ* údajem o státním zastupitelství a o konkrétním státním zástupci, *označení soudu*, kterému je návrh adresován, dále je nezbytné uvést datum a místo sepsání návrhu,
- *označení obviněného*, především jeho jméno, příjmení, datum narození, zaměstnání, a též jeho bydliště, případně jinými údaji potřebnými k tomu, aby nemohl být zaměněn,
- v návrhu je nutné dále uvést, *kdy a kde byla dohoda o vině a trestu uzavřena*, dále uvést, *zda se k dohodě připojil i poškozený*. Je nezbytné uvést, *jakého skutku se dohoda týká a jaký trestný čin je v uvedeném skutku spatřován*, a to jak právní větou s uvedením všech zákonných znaků, tak i právní kvalifikací. Následně je důležité uvést *jaký druh trestu a jeho výměra* byly dohodnuty. V případě, že dohoda obsahuje i *další výroky* (o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení či o ochranném opatření), je potřeba je taktéž uvést,
- *stručné odůvodnění návrhu na schválení dohody*, kde bude zejména odůvodněn procesní postup v konkrétní věci, tedy že dle uvážení SZ jsou splněny podmínky pro sjednání tohoto odklonu a dále zde bude shrnuto stanovisko obviněného, SZ, poškozeného, pokud v dané věci též figuruje. Dále by měl SZ zdůvodnit zvolenou právní kvalifikaci,

¹⁰⁶ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2293.

¹⁰⁷ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1319-1319.

- v případě, že nedošlo k dohodě o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, je vyžadována zvláštní náležitost, a to *upozornění* soud na tuto skutečnost.¹⁰⁸

Státní zástupce k návrhu na schválení dohody přiloží předmětnou dohodu, která má být soudem schválena, dále protokol z jednání o dohodě o vině a trestu a též vyšetřovací spis. Následně návrh podepíše a opatří jej úředním razítkem státního zastupitelství.¹⁰⁹

Samotný návrh na schválení dohody o vině a trestu může být ze strany SZ vzat zpět až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Pokud tak SZ učiní, věc se vrací zpět do přípravného řízení, stejně jako v situaci, kdy je návrh na schválení dohody o vině a trestu usnesením odmítnut.¹¹⁰

2.3 Řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu před soudem

Došlo-li ke sjednání dohody o vině a trestu mezi SZ a obviněným, případně též mezi poškozeným, je vyžadováno schválení této dohody příslušným soudem.¹¹¹ Řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu před soudem je v trestním řádu podřazeno především pod zvláštní způsoby řízení (§ 314o a násl. TŘ). Návrh na schválení dohody je třeba považovat za další institut, jímž je naplněna zásada obžalovací ve smyslu § 2 odst. 8 TŘ.¹¹²

Okamžikem podání návrhu je zahájena druhá fáze řízení, kterou tzv. dohodovací řízení prochází, jak jsem již výše zmínila. Nastává obdobná situace jako po doručení obžaloby k soudu.¹¹³

¹⁰⁸ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2293-2294

¹⁰⁸ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.1318-1319

¹⁰⁹ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2294.

¹¹⁰ § 314o odst. 3 TŘ, § 314o odst. 5 TŘ.

¹¹¹ Ve většině případů bude dle ust. § 314r TŘ věcně příslušný okresní soud, především s ohledem na skutečnost, že dohodu o vině a trestu nelze sjednat u zvlášť závažných zločinů, tedy u úmyslných trestných činů, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let (srov. § 14 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

¹¹² ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3632.

¹¹³ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3633.

Prvotním úkonem ze strany soudu je přezkoumávání předloženého návrhu na schválení dohody o vině a trestu předsedou senátu zejména podle jeho obsahu a též podle obsahu spisu. V souladu s ustanovením § 314o odst. 1 TRŘ má předseda senátu následně tři možnosti, jak se k věci postavit:

- nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu,
- rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, nebo z důvodů uvedených v § 314r odst. 2, nebo
- nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

K jednotlivým uvedeným možnostem se budu věnovat podrobněji v následujících kapitolách.

Nejprve však považuji za podstatné zmínit postavení soudu v souvislosti s řízením o schválení návrhu dohody o vině a trestu. Soud v tomto případě má spíše pasivnější postavení než v rámci standardního kontradiktorního řízení, což mimo jiné vyplývá především ze skutečnosti, že soud může dohodu buď schválit, anebo neschválit. Obsahem dohody je však vázán a není oprávněn jej nikterak měnit.¹¹⁴ Nicméně to neznamená, že by měl soud v tomto řízení druhořadé postavení, neboť je to právě soud, kdo má při tomto způsobu vyřízení věci poslední slovo, nikdo jiný. Tímto oprávněním je naplněna ústavní zásada, že pouze soud je oprávněn rozhodovat o vině a trestu za trestné činy (čl. 90 Ústavy, čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).¹¹⁵

¹¹⁴ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 44.

¹¹⁵ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 44-45.

2.3.1 Odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu¹¹⁶

K takovému kroku, jako je odmítnutí návrhu na schválení dohody, se soud uchýlí zejména za situace, pokud dospěje ke zjištění, že řízení vykazuje závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce nebo z důvodů uvedených v ustanovení § 314r odst. 2 TŘ.¹¹⁷

O odmítnutí návrhu na schválení dohody rozhodne předseda senátu formou unesení.¹¹⁸ Předmětné usnesení musí být adekvátním způsobem zdůvodněno, přičemž je nezbytné, aby předseda senátu uvedl důvody, které jej vedly k tomuto rozhodnutí. Řádné odůvodnění je přitom podstatné pro přezkoumatelnost rozhodnutí.¹¹⁹ Proti usnesení o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu je přípustný opravný prostředek, kterým je stížnost, jenž má odkladný účinek. Stížnost je oprávněn podat SZ a obviněný.¹²⁰ Jestliže toto usnesení nabude právní moci, věc se vrací zpět do přípravného řízení (§ 314o odst. 3 TŘ).¹²¹

2.3.2 Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu

V případě, že soud neshledá důvody pro odmítnutí takového návrhu, je následně předseda senátu oprávněn v souladu s ust. § 314p odst. 1 TŘ nařídit předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Předběžné projednání návrhu tak nařídí tehdy, *má-li za to, že věc patří do příslušnosti jiného soudu, věc má být postoupena podle § 171 odst. 1 TŘ nebo jsou zde dány okolnosti, které odůvodňují zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 TŘ nebo jeho přerušení podle § 173 odst. 1 TŘ, anebo okolnosti odůvodňující podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 TŘ nebo schválení narovnání podle § 309*

¹¹⁶ Možnosti, jak může předseda senátu k věci přistupovat, předkládám úmyslně v odlišné posloupnosti, než je uvádí zákon, neboť mi tomto pořadí přijde vhodnější i s ohledem na můj následující výklad. Mimo jiné v tomto pořadí možnosti popisuje i sám prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc., ve své publikaci *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 848.

¹¹⁷ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 737.

¹¹⁸ § 314o odst. 2 TŘ

¹¹⁹ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.820

¹²⁰ § 141 TŘ

¹²¹ ZEMAN, P. a kol.: *Zkrácené formy trestního řízení*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 62.

TŘ.¹²² Předběžné projednání návrhu na schválení dohody zde plní zejména filtrační funkci, obdobně jako předběžné projednání obžaloby.¹²³

Soud návrh na schválení dohody o vině a trestu předběžně projednává v neveřejném zasedání. Z výkladu trestního řádu je však zřejmé, že je přípustěno nařítit též veřejné zasedání k předběžnému projednání návrhu. Veřejné zasedání předseda senátu nařítí především za předpokladu, považuje-li to za nezbytné s ohledem na povahu věci.¹²⁴ Veřejné zasedání bude namístě nařítit za situace, kdy k rozhodnutí ve věci nepostačuje samotná dohoda o vině a trestu společně s vyšetřovacím spisem, a pokud je nutné provést další důkaz.¹²⁵ Příkladem takové situace bude například potřeba slyšet procesní strany před tím, než soud učiní rozhodnutí ve věci, např.: půjde o výsledch obviněného.

Pokud předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu skončí, může soud učinit některé z taxativně uvedených rozhodnutí obsažených v ust. § 314p odst. 3 a odst. 4 TŘ:

- a) rozhodne o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu, který je nejblíže společně nadřízen jemu a soudu, jenž je podle něj příslušný, má-li za to, že sám není příslušný k jejímu projednání,*
- b) postoupí věc jinému orgánu, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 171 odst. 1,*
- c) trestní stíhání zastaví, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 1,*
- d) trestní stíhání přeruší, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 173 odst. 1,*
- e) trestní stíhání podmíněně zastaví podle § 307 nebo rozhodne o schválení narovnání podle § 309 odst. 1,*
- f) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, nebo z důvodů uvedených v § 314r odst. 2.*

¹²² 314p odst. 1 TŘ.

¹²³ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3648.

¹²⁴ § 314p odst. 2 TŘ

¹²⁵ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.826

(4) Po předběžném projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu může soud také zastavit trestní stíhání, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 2.

Veškerá rozhodnutí, která přicházejí v úvahu, dle již výše zmíněného ust. § 314p odst. 3 a 4, mají formu unesení.¹²⁶ Opravným prostředek proti usnesení je stížnost.¹²⁷ Stížnost je však přípustná pouze proti usnesením podle ust. § 314p odst. 3 a 4 vyjma usnesení o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti dle odst. 3 písm. a) § 314 TR, kde zákon podání stížnosti nepřipouští. Stížnost je oprávněn podat SZ a obviněný.¹²⁸ Avšak je důležité uvést, že i osoba poškozená je v určitéch případech oprávněna podat tento opravný prostředek, a to zejména proti rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání a o schválení narovnání.¹²⁹ V tomto oprávnění spatřuji další značné posílení pozice poškozeného. Odkladný účinek má stížnost pouze proti usnesení dle odstavce 3 písm. b), c), e) a f) § 314p a podle odstavce 4 § 314p TR.¹³⁰

2.3.3 Veřejné zasedání týkající se rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Poslední možností ohledně toho, jak předseda senátu může k doručenému návrhu na schválení dohody o vině a trestu přikročit, je nařízení veřejného zasedání k rozhodnutí o takovém návrhu. Obdobně může předseda senátu učinit po skončení předběžného projednání návrhu na schválení dohody.¹³¹

Proces tohoto veřejného zasedání je podrobně upraven v ust. § 314q odst. 2-5 TR. Nejprve je předseda senátu povinen po nařízení veřejného zasedání stanovit dobu a místo jeho konání. Následně o těchto skutečnostech vyrozumí státního zástupce, obhájce obviněného a v neposlední řadě též osobu poškozeného, který se však nevzdal výslovně svých práv (případně jeho zmocněnce). Obviněného je však potřeba k veřejnému zasedání předvolat. Na rozdíl od výše zmíněných osob, které

¹²⁶ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3661.

¹²⁷ § 141 odst. 1 TR

¹²⁸ § 142 odst. 1 TR

¹²⁹ § 314p odst. 5 věta druhá TR

¹³⁰ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3661.

¹³¹ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.818.

se pouze vyzumívají.¹³² Předvolání je třeba doručit obviněnému do vlastních rukou, zároveň je však vyloučeno tzv. náhradní doručení uložením dle ust. § 64 TŘ, když toto je jednoznačně vyloučeno ustanovením § 64 odst. 5 písm. a) TŘ.

Veřejného zasedání k projednávání návrhu na schválení dohody o vině a trestu musí být po celou dobu konání přítomni SZ, obviněný a jeho obhájce, případně poškozený či jeho zmocněnec. Je nutno zdůraznit, že v nepřítomnosti obviněného nelze veřejné zasedání konat, když toto je výslovně uvedeno v ust. § 314q odst.1 TŘ a mimo to je toto dáno již povahou dohody o vině a trestu, jejíž smysl spočívá v ochotě obviněného dospět zjednodušeným postupem k předem dohodnutého a akceptovatelného výsledku řízení.

Po zahájení veřejné zasedání přednese SZ soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu. Tento přednes je obdobou přednesu obžaloby.¹³³ Následně vyzve předseda senátu obviněného k vyjádření se k okolnostem dohody a též k jejímu obsahu, dále musí ověřit, jak je srozuměn se všemi důsledky sjednání takové dohody.¹³⁴ V tomto směru je zejména nezbytné ověřit, zda prohlášení o spáchaném skutku učinil obviněný svobodně a dobrovolně, zda byl poučen o svých právech na obhajobu, a zda obviněný vyslovil souhlas s dohodou o vině a trestu s vědomím toho, že věc bude projednána mimo hlavní líčení a nebude prováděno dokazování a že dojde k výraznému zkrácení práva obviněného podat odvolání proti rozsudku o schválení dohody o vině a trestu.¹³⁵ Ono samotné prověřování ze strany soudu ohledně okolností uvedených pod ust. §314q odst. 3 TŘ považují za nesmírně významné a podstatné, neboť soud se v souladu se zásadami bezprostřednosti a ústnosti ubezpečuje o tom, že došlo k naplněným zákonných podmínek postupu v přípravném řízení, především pak zda byla zachována procesní práva obviněného.

Ve veřejném zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu se v zásadě dokazování neprovádí.¹³⁶ Tato skutečnost je mimo jiné podstatou zjednodušeného trestního řízení při využití této formy odklonu. Avšak považuje-li

¹³² KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.831.

¹³³ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3669.

¹³⁴ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.832.

¹³⁵ § 314q odst. 3 TŘ

¹³⁶ ZEMAN, P. a kol.: *Zkrácené formy trestního řízení.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 63.

to soud za potřebné k rozhodnutí ve veřejném zasedání, je oprávněn vyslechnout obviněného a případně opatřit potřebná vysvětlení (§ 314q odst. 5 TR). V této souvislosti je tedy namístě, aby již před konáním veřejného zasedání právě obhájce nastínil obviněnému, na co se jej bude předseda senátu tázat, především z toho důvodu, aby nedošlo k situaci, že by obviněný svými odpověďmi zpochybnil obsah sjednané dohody. Následkem tohoto učinění by bylo odmítnutí předloženého návrhu na schválení dohody a navrácení věci zpět do přípravného řízení.¹³⁷

V případě, že je řízení účasten i poškozený, má právo vyjádřit se k samotnému návrhu na schválení dohody o vině a trestu, stejně jako k předešlému vyjádření a dotazování obviněného, toto oprávnění je v souladu s jednou nejnověji upravenou základní zásadou trestního řízení obsaženou v ust. § 2 odst. 15 TR, tedy s povinností orgánů činných v trestním řízení dbát práv poškozeného. Poškozený se vyjádří zejména k uplatněnému nároku na náhradu škodu, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Není však vyloučeno, aby se poškozený vyjádřil také k jiným otázkám, například k obsahu předložené dohody o vině a trestu.¹³⁸

Ze všech tří možností, které jsem výše detailněji popsala zejména v kapitolách 2.3.1 a 2.3.2, pouze veřejné zasedání spěje k vydání odsuzujícího rozsudku ve věci.

2.4 Rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

V okamžiku, kdy proběhne veřejné zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, a souběžně jsou splněny veškeré zákonné podmínky, jsou dány veškeré předpoklady pro vydání rozhodnutí ve věci soudem na základě ust. § 314r a § 314s TR.

Podkladem pro rozhodnutí soudu je s ohledem na ust. § 237 TR nejen předložený návrh dohody o vině a trestu, avšak také vyjádření obviněného, popřípadě jeho výpověď uskutečněna ve veřejném zasedání, a taktéž vyjádření

¹³⁷ ZEMAN, P. a kol.: *Zkrácené formy trestního řízení*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 63.

¹³⁸ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.834.

poškozeného, pokud byl veřejnému zasedání přítomen a pokud využil svého práva k vyjádření se k návrhu dohody.¹³⁹

Pro učinění rozhodnutí ve věci samé je velmi podstatné, aby se soud držel obsahu předložené dohody o vině a trestu. Soud může rozhodnout ve veřejném zasedání pouze a jen o skutku, který je uveden v dohodě o vině a trestu (§314 r odts.1 TR). Tento požadavek je zcela v souladu se zásadou obžalovací a se zásadou zachování totožnosti skutku, přičemž tyto patří mezi klíčové zásady trestního řízení.¹⁴⁰ Nadto je potřeba uvést, že soud je v této formě odklonu vázán taktéž právní kvalifikací skutku, trestem i ochranným opatřením obsažených v dohodě o vině a trestu, na rozdíl o klasického trestního řízení. Ohledně nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení rozhodne soud v rozsahu obsaženém v dohodě o vině a trestu, za předpokladu, že s ním poškozený vyslovil souhlas, nebo pokud sjednaný rozsah a způsob náhrady škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá uplatněnému nároku poškozeného.¹⁴¹ Nepřichází tedy v úvahu, aby soud změnil obsah dohody o vině a trestu.

Nicméně, jak jsem již v předešlých kapitolách nastínila, soud má v rozhodování celkem omezené možnosti. De facto může dohodu schválit nebo neschválit. Avšak za předpokladu, že soud má k předložené verzi dohody o vině a trestu výhrady, může namísto odmítnutí návrhu oznámit stranám své výhrady ke sjednané dohodě a stanoví jim přiměřenou lhůtu¹⁴² k předložení nového znění dohody o vině a trestu.¹⁴³

Jednotlivými důvody, ať už schválení nebo neschválení navrhované dohody o vině a trestu, se budu podrobněji zabývat v následujících dvou kapitolách.

¹³⁹ CHMELÍK, JAN et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. s. 449.

¹⁴⁰ CHMELÍK, JAN et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. s. 449.

¹⁴¹ ZEMAN, P. a kol.: *Zkrácené formy trestního řízení*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013, s. 63-64.

¹⁴² V tomto případě půjde o lhůtu soudcovskou, kterou lze opakovaně prodloužit.

¹⁴³ ŘÍHA, J. IN ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 3684.

2.4.1 Schválení dohody o vině a trestu

Tento druh odklonu by měl především směřovat ke schválení dohody o vině a trestu. Schvalování navrhované dohody je stvrzeno odsuzujícím rozsudkem (§ 314r odst. 4 TR).

Soud předloženou dohodu o vině a trestu schválí za předpokladu, že s navrhovanou dohodou souhlasí, dále pokud ji shledá správnou z hlediska zjištěného skutkového stavu a též přiměřenou vzhledem k navrhovanému trestu a současně nezjistil žádná procesní pochybení při jejím sjednávání, která by tvořila překážku schválení dohody.¹⁴⁴ V takovémto případě soud schválí dohodu o vině a trestu odsuzujícím rozsudkem, který následně veřejně vyhlásí stejně jako tomu je ve standardním trestním řízení (§ 128 TR). Vedle obecných náležitostí (§ 120 TR) musí rozsudek obsahovat kromě výroku o vině, výroku o trestu (případně o ochranném opatření) a výroku o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení, též výrok o schválení dohody o vině a trestu (§ 120 odst. 4 TR). Z podstaty věci je zřejmé, že posledně zmíněný výrok bude uveden v rozsudku na prvním místě.¹⁴⁵ Zbývající výroky soudu musí být zcela v souladu s dohodou, z toho mimo jiné vyplývá, že výrok o vině a o trestu musí být v odsuzujícím rozsudku upraven v totožném znění jako ve sjednané dohodě. Pokud by tomu tak nebylo, jednalo by se o podstatné procesní pochybení ze strany soudu¹⁴⁶ a takovýto rozsudek by bylo následně možné napadnout odvoláním.¹⁴⁷

V případě, že je jednání přítomen i poškozený, který řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy či nárok na vydání bezdůvodného obohacení, bude rozsudek obsahovat též výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy či o uložení povinnosti k vydání bezdůvodného obohacení obviněným poškozenému. Jak jsem v již predestřela v kapitole 2.2.3, měl by být poškozený odkazován na občanskoprávní řízení minimálně. Nicméně jsou situace, kdy soud poškozeného odkáže na občanskoprávní řízení pokaždé, není-li podle výsledků dokazování základ pro vyslovení povinnosti k náhradě škody, nemajetkové újmy či

¹⁴⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 738.

¹⁴⁵ O této skutečnosti jsem se především dozvěděla při studování trestních spisů na Okresním státním zastupitelství v Karlových Varech, kde byl tento odklon následně použit, a poté schválen soudem odsuzujícím rozsudkem.

¹⁴⁶ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.999.

¹⁴⁷ § 245 odst. 1 TR

nároku na vydání bezdůvodného obohacení, nebo je nutno provést další rozsáhlé dokazování, čímž by se neúměrně prodlužovalo trestní řízení.¹⁴⁸ Na řízení ve věcech občanskoprávních odkáže soud poškozeného také se zbytkem jeho nároku, jestliže mu nárok z jakéhokoliv důvodu přízná jen zčásti.¹⁴⁹

Opravný prostředek proti rozsudku schvalujícímu dohodu o vině a trestu je odvolání. Je namístě si znovu připomenout, že sjednáním dohody o vině a trestu se obviněný vzdává práva na meritorní projednání věci v kontradiktorním řízení před soudem a v zásadě i práva napadnout rozsudek odvoláním. Nicméně právní úprava tohoto opravného prostředku má v případě dohody o vině a trestu jistá specifika. Dle ustanovení § 245 odst. 1 TŘ může obviněný podat odvolání pouze za situace, jestliže takový rozsudek není v souladu s uzavřenou dohodou o vině a trestu. O této skutečnosti jsem se zmiňovala výše. V důvodové zprávě k tomuto ustanovení zákonodárce argumentuje tím, že při sjednávání dohody o vině a trestu je povinná účast obhájce.¹⁵⁰ Podle mého mínění tímto odůvodněním zákonodárce neúměrně přenesl odpovědnost za správnost dohody a jednání o ní právě na obhájce obviněného. I přes skutečnost, že orgánem, který musí vždy přezkoumat a nést odpovědnost za soulad dohody s právními předpisy je vždy a pouze soud.¹⁵¹

Možnost podat odvolání proti tomuto rozsudku má, v souladu s ust. § 245 odst. 1 věty třetí TŘ, i poškozený, který řádně a včas uplatnil svůj nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy či nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Odvolání však smí podat pouze pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení. Právo podat odvolání však poškozenému nenaleží, pokud ve sjednané dohodě o vině a trestu vyslovil souhlas s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení, a tato dohoda byla následně soudem schválena v podobě, se kterou souhlasil.¹⁵²

¹⁴⁸ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 840.

¹⁴⁹ CHMELÍK, JAN et al. *Trestní řízení.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 450.

¹⁵⁰ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk č. 510/2011, s. 29-30.

¹⁵¹ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 42.

¹⁵² CHMELÍK, JAN et al. *Trestní řízení.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 450.

Tak jako ve standardním trestním řízení má podané odvolání odkladný účinek.

2.4.2 Neschválení dohody o vině a trestu

Trestní řád předepisuje v ustanovení § 314r odst. 2 TŘ hned čtyři důvody, pro něž soud dohodu o vině a trestu neschválí:

- dohoda je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se skutkovým stavem,
- dohoda je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska navrženého trestu, případně ochranného opatření,
- dohoda je nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,
- došlo-li k závažnému porušení práv obviněného při jejím sjednávání.

S ohledem na výše uvedené důvody, kdy soud může přistoupit k neschválení sjednané dohody o vině a trestu, považuji možnosti soudu za poměrně široké.

Základním, a dle mého názoru též nejdůležitějším, důvodem pro neschválení dohody je skutečnost, že dohoda je nepřiměřená nebo nesprávná s ohledem na zjištěný skutkový stav. Pro nesprávnost či nepřiměřenost dohody o vině a trestu se zjištěným skutkovým stavem soud dohodu neschválí předně tehdy, jestliže závěry vyšetřování nebudou dostatečně prokazovat, že se skutek stal, že jej spáchal obviněný a že je skutek trestným činem.¹⁵³ V souladu se základní zásadou trestního řízení, zásadou materiální pravdy (§ 2 odst. 5 věty první TŘ), musí OČTŘ zjistit skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, jinak řečeno, musí skutkový stav zjistit správně. Nutno podotknout, že na tom nemění nic ani fakt, že právě institut dohody o vině a trestu je s touto zásadou v kolizi.¹⁵⁴

Dalším důvodem neschválení dohody může být též zjevná nesprávnost nebo nepřiměřenost uzavřené dohody z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření. Zde je především směřodonné, aby navrhovaná

¹⁵³ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.837-838.

¹⁵⁴ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 45-46.

sankce byla v souladu se zákonem. Důvodem pro neschválení dohody o vině a trestu by, v případě nesprávnosti, byl fakt, že sjednaná míra trestu by se nacházela mimo rámec zákonné trestní sazby.¹⁵⁵

Třetí důvodem pro neschválení dohody o vině a trestu je nesprávnost dohody z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Soud v tomto případě dbá zejména na ochranu práv poškozeného.¹⁵⁶ S ohledem na tento požadavek může soud uzavřenou dohodu neschválit i za situace, kdy je taková dohoda nepřiměřená z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Nesprávnost dohody přitom může spočívat v tom, kdy dohoda nebude v plném rozsahu uspokojovat řádně uplatněné nároky poškozeného. Může se však jednat i o situace, kdy poškozený není jedním z účastníků dohody o vině a trestu přítomen a na nárok poškozeného v tomto případě dbal SZ dle ustanovení § 175a odst. 5 věty poslední TR. ¹⁵⁷

Čtvrtý a poslední důvod neschválení dohody představuje závažné porušení práv obviněného při sjednávání dohody. Nepůjde však o jakékoli porušení práv obviněného, ale pouze o porušení jeho práv v takovém rozsahu, který brání schválení dohody o vině a trestu. Závažné porušení práv obviněného bude spočívat zejména v porušení jeho práva na obhajobu.¹⁵⁸ V tomto ohledu se domnívám, že tato možnost neschválení dohody je zde nadbytečná, a to s ohledem na procesní vadu spočívající v nepřítomnosti obhájce je důvodem pro odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu již v rámci přezkumu ze strany předsedy senátu (§ 314o odst.1 písm. b) TR), případně též po předběžném projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu soudem (§314p odst. 3 písm. f) TR). Nicméně důvodová zpráva tuto možnost zdůvodňuje tím, že se bude jednat zejména o situaci, kdy prohlášení obviněného bylo jakýmkoliv způsobem vynucováno.¹⁵⁹ Je vhodné zdůraznit, že soud se musí zabývat samotnými okolnostmi, za nichž byla dohoda

¹⁵⁵ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.838.

¹⁵⁶ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 53.

¹⁵⁷ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 53.

¹⁵⁸ KURSOVÁ, J. IN DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.838-839.

¹⁵⁹ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk č. 510/2011, s. 45.

sjednána, zejména zda obviněný uzavřel dohodu dobrovolně, bez nátlaků a plně si vědom důsledků, které pro něj z dohody plynou. V tomto případě soud musí při jednání o schválení návrhu dohody obviněného vyzvat, aby se k daným okolnostem vyjádřil (srov. § 314q odst. 3 TR).¹⁶⁰

¹⁶⁰ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 54.

3. Slovenská právní úprava dohody o vine a treste

3.1 Zakotvení dohody o vine a treste v právním řádu

Do právního řádu Slovenské republiky (dále jen SR) byl institut dohody o vině a trestu (dohoda o vine a treste) zakotven v rámci velké rekonstrukce trestněprávních kodexů, především z. č. 301/2005 Z.z., Trestný poriadok, který nabyl účinnosti 1. ledna 2006.¹⁶¹ Institut dohody o vine a treste je v trestném poriadku, podobně jako v naše trestním řádu, upraven na dvou místech. „*Konanie o dohode o vine a treste*“, jenž je upraveno v ust. § 232 a § 233 Trestného poriadku (srov. § 175a TR), následně v hlavě sedmé *osobitné spôsoby konanie* v § 331 až § 335 Trestného poriadku, kde je podrobněji upraveno samotné řízení před soudem (srov. § 314r a násl. TR). Z tohoto uspořádání je zřejmé, že se český zákonodárce touto úpravou velmi inspiroval, neboť toto uspořádání téměř odpovídá české právní úpravě odklonu dohody o vině a trestu.¹⁶² Přesto se však domnívám, že i přes značnou inspiraci slovenskou úpravou se v určitých významných rysech česká právní úprava zásadně odlišuje od té slovenské. K rozdílnosti těchto zákonných úprav se budu podrobněji věnovat v kapitole 3.5.

Je podstatné zmínit, že v případě slovenské právní úpravy při řízení o dohodě o vině a trestu existuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 619/2005 Z. z., která stanovuje podrobnosti o postupu a podmínkách prokurátora.¹⁶³

Vnesením institutu dohody o vine a treste do Trestného poriadku, se dle důvodové zprávy sledovalo, podobně jako v případě České republiky, zejména *odlehčení činnosti soudů a též snížení množství projednávaných věcí v hlavním líčení*.¹⁶⁴

¹⁶¹ *Dohoda o vine a treste. Prvé poznatky z aplikácie inštitútu dohody o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024v.pdf

¹⁶² Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶³ Filipová, Markéta. *Dohoda o vině a trestu jako nový zvláštní způsob řízení*. [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravniaalternativy/FilipovaMarketa.pdf

¹⁶⁴ *Dohoda o vine a treste. Prvé poznatky z aplikácie inštitútu dohody o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024v.pdf

3.2 Pojem a význam dohody o vine a treste

Nemladší právní nástroj patřící mezi tzv. odklony trestního řízení lze charakterizovat jako proces v trestním řízení, při kterém si obviněný, který je většinou zastoupen obhájcem (přítomnost obhájce zde není obligatorní podmínkou jako je tomu v českém trestním právu)¹⁶⁵, a prokurátor dohodnou přijatelný návrh rozhodnutí. Takovýto návrh musí být následně schválen a vyhlášen soudem, který však není účasten jednání vedoucího k uzavření akceptovatelné dohody.¹⁶⁶

Institut dohody o vine a treste rozšířil možnost uplatňování tzv. odklonů v trestním řízení. Je třeba zdůraznit, že tento nástroj trestního řízení není nikterak omezen právní kvalifikací spáchaného skutku, ani osobou obviněného, dokonce není limitován ani druhem trestu a ani zákonem stanovenou trestní sazbou, na rozdíl od aplikace jiných odklonů.¹⁶⁷ Předpoklady a postup pro jednání o dohodě o vine a treste jsou podrobně vymezeny v ust. § 232 a násl. Trestného poriadku.

Význam dohodovacího řízení tkví především v tom, že správně uzavřené dohody o vine a treste jsou prospěšné jak pro obviněného, tak pro stát, jenž je v řízení zastoupen prokurátorem, a v neposlední řadě také pro trestní soudnictví. Nesmím však opomenout, že tímto postupem dochází nejen k úspoře času, ale rovněž i k úspoře veřejných financí, což je jistě prospěšné taktéž pro občany, jakožto daňové poplatníky.¹⁶⁸

Samotná podstata řízení o dohodě o vine a treste spočívá v posouzení, zda jsou splněny všechny předpoklady pro uzavření oboustranně výhodné dohody mezi obviněným na jedné straně a prokurátorem na straně druhé o způsobu ukončení trestní věci, tj. dohodovací řízení o skutku, o jeho právní kvalifikaci, o druhu a výši trestu, případně o ochranném opatření.¹⁶⁹ Jedná se tedy de facto o dvojstranný

¹⁶⁵ JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10.

¹⁶⁶ MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste

¹⁶⁷ Například odklon *Podmienečné zastavenie trestného stíhania* lze v souladu s ust. § 216 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů, uplatnit pouze u přečinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let.

¹⁶⁸ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 96-97.

¹⁶⁹ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 97.

právní úkon mezi prokurátorem a obviněným o přiznání spáchání skutku, o uznání viny, o přijetí trestu, popřípadě o dalších výrocích.¹⁷⁰ Obviněný se přitom vzdává svého práva na projednání věci před nezávislým a nestranným soudem v hlavním líčení a trest se mu ukládá bez dokazování viny.¹⁷¹

3.3 Sjednávání dohody o vine a treste

Řízení o dohode o vine a treste tvoří, podobně jako v českém trestním právu, dvě procesní fáze. Fáze první spočívá v tom, že prokurátor musí nejprve ověřit, zda jsou splněny všechny zákonné podmínky pro aplikaci tohoto druhu odklonu, dále tato fáze spočívá v jeho snaze dosáhnout přiznání obviněného ze spáchání skutku a následně spočívá i ve sjednání dohody o druhu a výměře trestu, popřípadě uložení ochranného opatření. Ve fázi druhé rozhoduje soud o předložené dohode, tímto se zrealizuje procesní stránka dohodovacího řízení.¹⁷² V této kapitole blíže rozvedu fázi prvou, tedy samotné jednání o dohode o vine a treste.

Jednání o dohode o vine a treste je prokurátor oprávněn zahájit jak z vlastní iniciativy, tak i z podnětu obviněného (případně i poškozeného). Aby však mohlo vůbec dojít k jednání o dohode, je potřeba splnit následující podmínky:

- výsledky vyšetřování (včetně zkráceného vyšetřování) dostatečně odůvodňují závěr, že skutek je trestným činem a že ho spáchal obviněný,
- obviněný se k spáchání skutku přiznal a uznal vinu,
- provedené důkazy nasvědčují pravdivosti doznání obviněného.¹⁷³

Jak jsem již v úvodu kapitoly 3.2 uvedla, při jednání o dohode obviněný nemusí být povinně zastoupen obhájcem. Tento fakt však nevylučuje možnost, aby si obviněný obhájce sám zvolil, avšak je nutno zdůraznit, že účast obhájce je v některých případech přímo vyžadována. V tomto případě se bude jednat zejména

¹⁷⁰ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 97-98.

¹⁷¹ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*. 3 vyd. Eurokódex, 2017, s. 509.

¹⁷² ŠIRILOVÁ, Monika. *Inštitút dohody o vine a treste v praxi a úvahy de lege ferenda*. [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2017/03/paneuropske_pravnicke_forum_2017.pdf

¹⁷³ MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste

o situaci, kdy jsou dány důvody nutné obhajoby uvedené v ust. § 37 až § 38 Trestného poriadku.

Na tomto místě je také důležité zmínit, že ani v případě, kdy budou splněny veškeré podmínky pro zahájení jednání, není prokurátor povinen započít jednání o dohodě o vine a treste. Obviněný zde nemá právní nárok na uzavření dohody o vine a treste¹⁷⁴, nicméně prokurátor je, při zvažování způsobilosti zahájení jednání o dohodě o vině a trestu, též vázán i již zmíněnou vyhláškou Ministerstva spravedlnosti SR č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu. Tato vyhláška mimo jiné stanoví, že se prokurátor při posuzování přijatelnosti dohody řídí svým vnitřním přesvědčením, musí také pečlivě zkoumat všechna kritéria stanovená vyhláškou; z toho vyplývá, že nemůže jednat naprosto svévolně. V souladu s ust. § 4 vyhlášky musí například posuzovat ochotu obviněného spolupracovat, minulost obviněného, jeho trestní minulost, povahu a závažnost spáchaného trestného činu apod.¹⁷⁵

Prokurátor k jednání o dohodě o vině a trestu předvolá obviněného a zároveň o době a místě jednání vyrozumí též obhájce obviněného a poškozeného.¹⁷⁶ Pro vyjádření se obviněného k tomuto postupu prokurátora není zákonem stanovena žádná lhůta. Je však při nejmenším zajímavé, že stejně tak nejsou zákonem upraveny procesní následky nedostavení se obviněného k takovému jednání.¹⁷⁷ Zákon pouze stanoví, že pokud je výzva prokurátora ze strany obviněného, popřípadě jiných oprávněných osob odmítnuta, učiní o tomto prokurátor záznam, který následně založí do spisu a dále se pokračuje v trestním stíhání.¹⁷⁸

V ustanovení § 232 odst. 8 Trestného poriadku jsou stanoveny náležitosti dohody o uznání viny a přijatí trestu. Dohoda o vine a treste musí obsahovat:

¹⁷⁴ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 96.

¹⁷⁵ *Dohoda o vine a treste. Prvé poznatky z aplikácie inštitútu dohody o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024v.pdf

¹⁷⁶ § 232 odst.2 Trestného poriadku.

¹⁷⁷ ŠIRILOVÁ, Monika. *Inštitút dohody o vine a treste v praxi a úvahy de lege ferenda*. [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2017/03/paneuropske_pravnicke_forum_2017.pdf

¹⁷⁸ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 99.

- a) označení účastníků dohody, datum, místo a čas jejího sepsání
- b) popis skutku s uvedením místa času, případně dalších okolností, za kterých k němu došlo, tak, aby skutek nemohl být zaměněný s jiným skutkem, právní kvalifikaci trestného činu, který byl skutkem spáchán, a to s uvedením příslušného ustanovení Trestného zákona,
- c) druh, výměru a způsob výkonu trestu,
- d) rozsah a způsob náhrady škody, pokud byla činem způsobena, a
- e) ochranné opatření, pokud přichází v úvahu jeho uložení.

Za situace, kdy jednání dospěje k uzavření oboustranně akceptovatelné dohody, podá prokurátor návrh na schválení takovéto dohody o vine a treste k soudu. V návrhu na schválení dohody o vine a treste musí prokurátor uvést veškeré výroky, na nichž se v shodl s obviněným, jeho obhájcem a případně s poškozeným.¹⁷⁹ Pokud je osobou obviněnou mladistvý, tak i s jeho zákonným zástupcem.¹⁸⁰ Jestliže nedojde k dohode o výši náhradě škody, může prokurátor v návrhu na schválení dohody soudu navrhnout, aby poškozeného s jeho nárokem odkázal na občanskoprávní řízení.¹⁸¹ Sjednanou dohodu následně podepíše prokurátor, obviněný, obhájce a popřípadě i poškozený.¹⁸²

Jednání o dohode o vine a treste vždy nemusí skončit uzavřením dohody o vine a treste. Pokud ke sjednání dohody nedojde, podá prokurátor na obviněného obžalobu a o této skutečnosti učiní záznam v trestním spise.¹⁸³

¹⁷⁹ MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste

¹⁸⁰ Slovenský právni řád umožňuje sjednání dohody i v trestních věcech mladistvých. Tato skutečnost je zřejmá z ust. § 232 odst. 2 věty třetí Trestného poriadku.

¹⁸¹ § 232 odst. 4 Trestného poriadku.

¹⁸² § 232 odst. 9 Trestného poriadku.

¹⁸³ MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste

3.4 Řízení o návrhu na schválení dohody o vine a treste

Poté, kdy je návrh dohody o vine a treste doručen příslušnému soudu, předseda senátu jej přezkoumá především z toho hlediska, zda jsou splněny podmínky přijetí takového návrhu. Zejména se bude jednat o tyto předpoklady:

- vyšetřování (zkrácené vyšetřování) nasvědčuje tomu, že jde o trestný čin, který spáchal obviněný,
- obviněný se výslovně přiznal ke spáchání skutku, přičemž získané důkazy nasvědčují pravdivosti jeho přiznání,
- návrh dohody obsahuje zákonné podmínky (srov. § 232 odst. 8 Trestného poriadku)
- návrh dohody je přiměřený,
- byly dodrženy procesní předpisy.¹⁸⁴

Tímto postupem se dostáváme již do druhé fáze řízení o dohode o vine a treste.

Po přezkoumání návrhu podle obsahu předloženého spisu může předseda senátu rozhodnout dvěma způsoby; buď stanoví termín veřejného zasedání pro projednání předloženého návrhu na schválení dohody o vine a treste a rozhodnutí o takovém návrhu, za předpokladu, že nezjistí žádné procesní překážky pro takovýto postup; anebo návrh dohody usnesením odmítne, pokud tedy odhalí závažné porušení procesních předpisů (například podstatné nerespektování zákonných ustanovení upravující postup OČTŘ nebo vynucené přiznání obviněného).¹⁸⁵ Proti usnesení o odmítnutí návrhu dohody o vine a treste je přípustná stížnost, která však nemá odkladný účinek.¹⁸⁶

Veřejné zasedání se koná za stále přítomnosti prokurátora, obviněného a obhájce, pokud jej obviněný má. Po zahájení veřejného zasedání prokurátor přednese návrh dohody o vine a treste, poté předseda senátu zjistí stanovisko obviněného k tomuto návrhu a to tím, že obviněnému položí otázky [Trestný poriadok je vymezuje taxativním výpočtem v ust. § 333 odst. 3 pod písmeny a)

¹⁸⁴ MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste

¹⁸⁵ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternatívni řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 100, dále také ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Velký komentár*. 3. vydání. Eurokódex, 2017, s. 639.

¹⁸⁶ § 331 odst. 3 Trestného poriadku.

- j)].¹⁸⁷ Jestliže by obviněný, byť jen na jedinou z položených otázek odpověděl negativně, soud nesmí dohodu o vine a treste schválit, a věc se následně vrátí prokurátorovi do přípravného řízení.¹⁸⁸

Pokud je obviněným mladistvý, který v čase konaní nedovršil 18. roku věku, soud v tomto případě musí zjistit rovněž souhlasné stanovisko obhájce a zákonného zástupce ve vztahu k návrhu dohody o vine a treste.¹⁸⁹ V tomto postupu spatřuji především zabezpečení zvýšené ochrany mladistvého před nevýhodnými podmínkami dohody o vine a treste.

Při rozhodování o předloženém návrhu o dohode o vine a treste je soud vázán skutkem, jeho právní kvalifikaci a přiměřeností dohodnutého trestu.¹⁹⁰ Následně je soud oprávněn rozhodnout o návrhu dohody o vine a treste jako o celku, není v jeho pravomoci měnit kteroukoliv část návrhu dohody. Pokud soud s některou pasáží návrhu dohody o vine a treste nesouhlasí, sdělí své výhrady stranám. Za této situace můžou strany navrhnout nové znění dohody o vine a treste. Soud je zároveň oprávněn veřejné zasedání za tímto účelem přerušit.¹⁹¹ Pokud se strany dohodnou na novém znění dohody, postupuje soud standardně, jako když je dohoda přiměřená a spravedlivá od počátku podání návrhu.¹⁹² V případě, že si strany nesjednají nové vyhovující znění dohody o vine a treste, soud věc vrátí usnesením do přípravného řízení.¹⁹³

Dojde-li soud k závěru, že sjednaná dohoda o vine a treste je správná, předloženou dohodu o vine a treste schválí odsuzujícím rozsudkem, který následně nabude právní moci dnem jeho vyhlášení. Nutno podotknout, že zákon

¹⁸⁷ FILIPOVÁ, Markéta. *Dohoda o vině a trestu jako nový zvláštní způsob řízení*. [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z:

www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravnialternativy/FilipovaMarketa.pdf

¹⁸⁸ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 101.

¹⁸⁹ MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste

¹⁹⁰ § 334 odst. 1 Trestného poriadku, dále MINÁRIK, Štefan a kol. *Trestný poriadok: Stručný komentár*. 2. vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2010. s. 639.

¹⁹¹ MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste*. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste

¹⁹² KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 101.

¹⁹³ KLÁTIK, Jaroslav. *Konanie o dohode o vine a treste z pohľadu výkonu obhajoby*. In Jelínek (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Praha: Linde, 2015, s. 101-102.

proti tomuto rozsudku nepřipouští žádný řádný opravný prostředek.¹⁹⁴ Proti takovému rozsudku v zásadě není přípustný ani mimořádný opravný prostředek. Jedinou výjimkou, kdy lze podat proti rozsudku dovolání, je například situace, kdy bylo zásadním způsobem porušeno právo obviněného na obhajobu.¹⁹⁵

3.5 Komparace české a slovenské právní úpravy

Jak jsem již výše uvedla, zákonodárci se při zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého trestního práva inspirovali především právní úpravou slovenskou. Přesto se však česká právní úprava v některých zásadních otázkách velice, někdy až zásadně, liší od té slovenské. V této kapitole bych se chtěla zaměřit na komparaci těchto dvou právních úprav, které jsou si bezesporu velmi blízké.

Nejprve se zaměřím na podmínky, za nichž je možno dohodu o vině a trestu využít, tedy že *výsledky vyšetřování či zkráceného vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento je trestným činem, a že jej spáchal obviněný*.¹⁹⁶ Z toho lze dovodit, že předpoklady pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu jsou téměř totožné s českou úpravou. Další nezbytnou podmínkou pro zahájení je doznání obviněného a též důkazy, jenž nasvědčují pravdivosti jeho doznání.¹⁹⁷ V tomto případě taktéž neshledávám žádné výraznější rozdíly oproti české úpravě. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že podmínky pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu mezi státním zástupcem a obviněným jsou v obou právních úpravách téměř totožné.

Zásadní rozdíl však spočívá v tom, že v rámci české úpravy je eliminováno sjednání dohody o vině a trestu v řízení proti uprchlému, v řízení o zvlášť závažném zločinu (§ 175a odst. 8 TR) a v řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáct let věku (§ 63 ZSM). Naproti tomu ve slovenské právní úpravě je možné sjednat dohodu o vině a trestu v řízení o všech trestných

¹⁹⁴ § 333 odst. 3 písm. j) Trestného poriadku v souladu s § 334 odst. 4 Trestného poriadku.

¹⁹⁵ VESELÁ, Hana. *Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku*. Srovnávací studie č. 5.283, leden 2009 [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53057>

¹⁹⁶ § 175a odst. 1 TR, § 232 odst. 1 Trestného poriadku.

¹⁹⁷ ŠRAMEL, Bystrík. *Dohoda o vine a treste alebo spravodlivosť ako obchod*. In: ZÁHORA, Jozef. *Aktuálne problémy prípravného konania trestného*. Praha: Leges, 2014, s. 322.

činech, jenž jsou obsaženy ve zvláštní části trestního zákona, tudíž i v případě spáchání zvlášť závažné zločinu.¹⁹⁸ Je namístě říci, že v tomto případě plně souhlasím a ztotožňuji se s českou právní úpravou, neboť si myslím, že institut jako je dohoda o vině a trestu není možno uplatnit na všechny trestné činy. Rozhodně ne na závažné trestné činy proti lidskému životu a lidskosti, a to především z morálních důvodů.

Taktéž je ve slovenské úpravě přípustné uzavření takovéto dohody i v řízení proti mladistvému. Slovenský zákonodárce si je zvláštnosti tohoto řízení zcela vědom a určil pro schválení dohody o vině a trestu přísnější podmínky. V tomto případě s dohodou musí souhlasit současně jeho zákonný zástupce a též jeho obhájce.¹⁹⁹

Další podstatné odlišení od právní úpravy slovenské tkví v tom, že v českém trestním řádu v řízení o sjednávání dohody o vině a trestu mezi obviněním a státním zástupcem (popřípadě poškozeným) je nezbytné povinné zastoupení obviněného obhájcem (§ 36 odst. 1 písm. d) TŘ). Tuto povinnost však slovenský trestní řád nestanoví.²⁰⁰ Nicméně v tomto ohledu spatřuji zakotvení povinného zastoupení obviněného obhájcem při sjednávání dohody o vině a trestu do českého trestního práva za správný krok, neboť samotná dohoda o vině a trestu je v rozporu s několika hmotněprávními i procesněprávními zásadami trestního práva²⁰¹ a alespoň povinná přítomnost obhájce bude zárukou, že důsledky prohlášení bude moci obviněný projednávat s osobou, která je práva znalá a nebude odkázán jen na své znalosti či pochybnosti. K tomuto se vyjádřil i prof. Jelínek: *„Nepovažuji ovšem za správné, že povinné zastoupení obhájcem je nutné jen při sjednávání dohody o vině a trestu v předsoudním stadiu trestního řízení před státním zástupcem, ale již nikoliv při*

¹⁹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10.

¹⁹⁹ § 333 odst. 5 Trestného poriadku.

V tomto případě je dán důvod nutné obhajoby dle § 37 odst. 1 písm. d) Trestného poriadku.

²⁰⁰ FILIPOVÁ, Markéta. *Dohoda o vině a trestu jako nový zvláštní způsob řízení*. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z:

www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravnialternativy/FilipovaMarketa.pdf

²⁰¹ Hmotněprávní zásada trestního práva: Například při jednání o dohodě o vině a trestu obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán, dříve, než soud vynese odsuzující rozsudek. Tímto je zásadně porušena zásada presumpce nevinny.

Procesněprávní zásada trestního práva: Například je zde spatřován rozpor se stěžejní zásadou materiální pravdy.

řízení o jejím schvalování v řízení před soudem. ²⁰² Nemůžu jinak než s tímto názorem souhlasit. Myslím si, že by bylo namístě tuto povinnost *de lege ferenda* do českého trestního práva zakotvit.

Další podstatné odlišení spočívá v tom, že česká právní úprava nikterak neupravuje vliv uzavření dohody o vině a trestu na výměru trestu. Naopak slovenská právní úprava otázku sankcionování vyřešila tak, že samotné sjednání dohody o vině a trestu stanovila jako fakultativní důvod mimořádného snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby o jednu třetinu (§ 39 odst. 4 zákona č. 300/2005 Z. Z., trestný poriadok). Nicméně i v tomto případě existují určité výjimky. Tvoří je závažné trestné činy taxativně vymezené, za které je přípustné uložit trest odnětí svobody ve výměře 20 let a výše.²⁰³ Stojí však za povšimnutí, že český zákonodárce v důvodové zprávě uvádí, že je možné využít nástroj mimořádného snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby podle ust. § 58 TZ se záměrem zvýhodnění obviněného, který přistoupil na vyřízení trestní věci sjednáním dohody o vině a trestu, a tímto postupem procesně usnadnil vyřešení věci SZ,²⁰⁴ avšak mezi důvody postupu podle § 58 TZ není o řízení o dohodě o vině a trestu žádná zmínka. K tomuto se mimo jiné vyjádřila i JUDr. Zaoralová, když řekla, že: „*V takovém legislativním pojetí lze opět spatřovat určitou nedůslednost zákonodárce k otázce sankcionování tím, že žádným způsobem nepřivileguje obviněné, kteří na sjednání dohody přistoupili.*“²⁰⁵ S tímto názorem zcela souhlasím, neboť je nepochybné, že v českém trestním právu je v tomto pojetí opomíjena hmotněprávní úprava sankcionování ve vztahu k uzavření dohody o vině a trestu.

Za zmínku určitě stojí další rozdílnost, která se konkrétně týká odměny advokáta při sjednávání dohody o vině a trestu a jejím následném schválení soudem. V souladu s ust. § 14 odst. 1, 2 a 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti

²⁰²JELÍNEK, J. *Dohadovací řízení – podstata, význam* [online]. [2019-3-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodovaci-řízení-v-trestním-procesu-a-otázky-související?browser=mobi>

²⁰³ ZAORALOVÁ, P. *Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu* [online]. [2019-3-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodnuty-trest-aneb-chybejici-pravni-uprava-sankci-v-řízení-o-dohode-o-vine-a-trestu?browser=mobi>

²⁰⁴ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk č. 510/2011, s. 38.

²⁰⁵ ZAORALOVÁ, P. *Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu* [online]. [2019-3-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodnuty-trest-aneb-chybejici-pravni-uprava-sankci-v-řízení-o-dohode-o-vine-a-trestu?browser=mobi>

SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ve znění pozdějších předpisů, náleží mimo jiné obhájci i odměna ve výši čtyřnásobku základní sazby tarifní odměny, pokud byla soudem schválena dohoda o vině a trestě před podáním obžaloby.²⁰⁶ Je tedy zřejmé, že slovenská právní úprava vzala sjednání dohody o vině a trestu a také její následné schválení soudem v potaz.²⁰⁷ Naproti tomu právní úprava česká týkající se odměn advokátů (konkrétně vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů) žádným způsobem nereflektuje toto přijetí institutu dohody o vině a trestu. V tomto případě není zřejmé, pod jaký typ úkonu podle advokátního tarifu lze podřadit jednání dohody o vině a trestu, zda pod úkon dle § 11 odst. 1 písm. e) advokátního tarifu coby „účasť při vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení, a to každé započaté dvě hodiny“ nebo pod úkon dle § 11 odst. 1 písm. i) advokátního tarifu coby „jednání s protistranou, a to každé dvě započaté hodiny“.²⁰⁸ Nicméně se domnívám, že tato odměna není zdaleka odpovídající vzhledem k náročnosti a času, jenž obhájce stráví nad případem. V tomto ohledu mi přijde nejvíce vystihující výrok JUDr. Šcerby: „*Ve velké míře na sebe obhájce přenáší odpovědnost za správné rozhodnutí obviněného a je otázkou, zda pak budou obhájci za poměrně nízkou částku k jednání přistupovat dostatečně odpovědně.*“²⁰⁹

V neposledně řadě bych se chtěla zaměřit na odlišnosti v otázce postavení poškozeného. Slovenská právní úprava nepřiznává žádná speciální práva poškozenému ve vztahu k dohodě o vině a trestu. Poškozený se o jednání o dohodě o vině a trestu pouze vyrozumívá, následně není jeho postavení v trestním poriadku nijak upraveno.²¹⁰ Nedojde-li ke shodě ohledně náhrady škody, prokurátor navrhone, aby soud poškozeného odkázal s nárokem na náhradu škody (nebo jeho částí) na občanské soudní nebo jiné řízení.²¹¹

²⁰⁶ § 14 odst. 7 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Ministerstva spravodlivosti SR o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁷ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 75.

²⁰⁸ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 36.

²⁰⁹ tamtéž

²¹⁰ FILIPOVÁ, Markéta. *Dohoda o vině a trestu jako nový zvláštní způsob řízení*. [online]. [cit. 2019-03-18].

Dostupné z: www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravniaalternativy/FilipovaMarketa.pdf

²¹¹ § 232 odst. 3 věta poslední Trestního poriadku.

Lze tedy konstatovat, že ve slovenské úpravě tohoto institutu má poškozený slabší postavení než v právní úpravě české.²¹² Oproti slovenské právní úpravě je role poškozeného v tomto řízení výrazně posílena, neboť i pokud není poškozený jednatel přítomen, SZ musí i přesto hájit jeho zájmy²¹³ a dále má oprávnění dohodnout s obviněným rozsah a způsob náhradu škody, tj. dohodnout se na vypořádání nároků poškozeného.²¹⁴

²¹² *Dohoda o vine a treste. Prvé poznatky z aplikácie inštitútu dohody o vine a treste.* [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024v.pdf

²¹³ § 175a odst. 5 TR.

²¹⁴ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 30. dále též FILIPOVÁ, Markéta. *Dohoda o vině a trestu jako nový zvláštní způsob řízení.* [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravniaalternativy/FilipovaMarketa.pdf

4. Dohoda o vině a trestu v současné praxi v České republice

V této kapitole své práce bych se chtěla především zaměřit na (ne)využívání institutu dohody o vině a trestu v praxi české justice. Zejména pak srovnat pomocí statistických údajů, jak je tato forma odklonu využívána v posledních dvou letech ve srovnání s počátkem účinnosti novely, jež tento institut zakotvila v českém právním řádu, tedy v prvních dvou letech²¹⁵ a v porovnání se začátkem existence dohody o vině a trestu ve slovenském trestním právu.

Následující tabulky č.1, č.2 a č.3 obsahují počet uzavřených dohod o vině a trestu v českém trestním právu v jednotlivých krajích a její porovnání s ostatními odklony trestního řízení po období dvou let od zavedení dohody o vině a trestu do českého trestního práva. Z tabulky č. 1 je zřejmé, že OČTR, a především SZ, potřebovali čas na ujasnění si pozice tohoto cizorodého nástroje v našem právním řádu, neboť v tomto období od 1.9.2012 do 31.12.2012 došlo k uzavření pouze osmi dohod o vině a trestu.

Naproti tomu v období od 1.1.2013-31.12.2014 (viz tabulka č.2 a č. 3) došlo oproti roku 2012 ke značnému nárůstu uzavřených dohod o vině a trestu, resp. jejich schválení ze strany soudů.

Tabulka č. 1: Období od 1.9.2012 do 31.12.2012

Období od 1.9.2012 - 31.12.2012 - Okresní soudy				
	Podmíněné zastavení	Trestní příkaz	Narovnání	Dohoda o vině a trestu
Hl. město Praha	118	2157	0	0
Jihočeský kraj	80	1134	4	1
Jihomoravský kraj	68	2692	0	3
Severomoravský kraj	105	2760	8	1
Severočeský kraj	62	2212	2	0
Středočeský kraj	59	2315	1	0
Východočeský kraj	55	1637	1	1
Západočeský kraj	47	1382	6	2
Celkem ČR	594	16289	22	8

²¹⁵ Jak jsem již několikrát zmínila, novela zavádějící institut dohody o vině a trestu nabyla účinnosti dne 1. září 2012.

Tabulka č. 2: Období od 1.1.2013 do 31.12.2013

Období od 1.1.2013 - 31.12.2013 - Okresní soudy				
	Podmíněné zastavení	Trestní příkaz	Narovnání	Dohoda o vině a trestu
Hl. město Praha	466	8006	9	3
Jihočeský kraj	296	4126	15	2
Jihomoravský kraj	171	9278	7	22
Severomoravský kraj	323	10486	25	19
Severočeský kraj	210	9617	11	9
Středočeský kraj	266	7846	6	2
Východočeský kraj	143	5907	5	4
Západočeský kraj	127	5595	1	11
Celkem ČR	2002	60861	79	72

Tabulka č. 3: Období od 1.1.2014 do 31.12.2014

Období od 1.1.2014 - 31.12.2014 - Okresní soudy				
	Podmíněné zastavení	Trestní příkaz	Narovnání	Dohoda o vině a trestu
Hl. město Praha	510	7265	1	1
Jihočeský kraj	272	3772	16	4
Jihomoravský kraj	205	8822	1	35
Severomoravský kraj	300	9562	24	6
Severočeský kraj	190	8792	9	13
Středočeský kraj	196	7318	7	1
Východočeský kraj	180	5390	12	5
Západočeský kraj	148	4780	1	5
Celkem ČR	2001	55701	71	70

Z tabulek č. 4 a č. 5 je však zřejmé, že v posledních dvou letech, tedy v období od 1.1.2017-31.12.2018 nedošlo v českém trestním právu k závratnému navyšování uzavírání dohod o vině a trestu. Počet sjednaných a následně schválených dohod se zatím, za období jednoho roku, nepřehoupl přes počet 100. Vždy se drží v rozmezí 70-90 počtu schválených dohod. Například ve srovnání s hojně využívaným odklonem, kterým je trestný příkaz, tvoří dohoda o vině a trestu stále zanedbatelný podíl.

Tabulka č. 4: Období od 1.1.2017 do 31.12.2017

Období od 1.1.2017 - 31.12.2017 - Okresní soudy				
	Podmíněné zastavení	Trestní příkaz	Narovnání	Dohoda o vině a trestu
Hl. město Praha	427	5376	1	3
Jihočeský kraj	227	2762	9	1
Jihomoravský kraj	150	6409	1	10
Severomoravský kraj	292	7340	24	7
Severočeský kraj	254	6619	1	10
Středočeský kraj	186	5162	6	3
Východočeský kraj	160	3933	6	20
Západočeský kraj	95	3488	1	22
Celkem ČR	1791	41089	49	76

Tabulka č. 5: Období od 1.1.2018 do 31.12.2018

Období od 1.1.2018 - 31.12.2018 - Okresní soudy				
	Podmíněné zastavení	Trestní příkaz	Narovnání	Dohoda o vině a trestu
Hl. město Praha	291	5132	1	1
Jihočeský kraj	177	2759	12	0
Jihomoravský kraj	168	6238	4	19
Severomoravský kraj	284	7258	24	4
Severočeský kraj	204	6377	3	11
Středočeský kraj	171	5041	0	2
Východočeský kraj	165	3884	0	23
Západočeský kraj	77	3459	1	30
Celkem ČR	1537	40148	45	90

Zdroj: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>

Pro názornou ukázkou využitelnosti dohody o vině a trestu v české justici jsem předložila výše uvedené tabulky, které ukazují, jak jsou využívány odklony trestního řízení. Z tabulek je očividné, že u odklonu dohody o vině a trestu se postupně zvyšuje frekvence využití. Nicméně, jak jsem již výše popsala, v rámci ostatních odklonů, tvoří uzavřené a schválené dohody o vině a trestu pouze zanedbatelný počet. Z tabulek je taktéž zřejmé, že největší zastoupení a využitelnost má odklon ve formě trestního příkazu, naproti tomu uzavírání dohod o vině a trestu společně s uzavíráním narovnání jsou minimální.

Tabulka č. 6: Využívání dohody o vině a trestu v praxi slovenské prokuratury

Rok	Dohoda o vině a trestu
2006	2916
2007	5328
2008	5455
2009	7209
2010	7619
2011	7938
2012	8128
2013	7659

Zdroj: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>

Pro srovnání ještě předkládám výše uvedenou tabulku č. 6. Z uvedených údajů je patrné, že institut dohody o vině a trestu se v průběhu prvních let jeho existence ve slovenském právním řádu setkal s velmi pozitivními ohlasy, neboť již v prvním roce došlo k uzavření 2916 dohod o vině a trestu. V následujících letech dochází k výraznému nárůstu sjednávání dohod o vině a trestu. Tento fakt lze přičíst zejména postupnému osvojování si tohoto nástroje ze strany slovenské prokuratury.²¹⁶

Shrnuto, z výše předložených statistik jasně vyplývá, že institut dohody o vině a trestu se v praxi české justice neseťkal s úplně pozitivními ohlasy. Jelikož ani po téměř sedmi letech, co byl tento institut zakotven do českého trestního řádu, nevidíme razantní vzestupný nárůst. Naproti tomu ve slovenském trestním právu je tento institut hojně využíván a jeho využitelnost téměř každým rokem stoupá. Je tedy namístě položit si otázku, proč? Proč se dohoda o vině a trestu v praxi české justice nevyužívá ve větším počtu? Osobně si myslím, že to svědčí především o stálém kontroverzním přístupu k odklonu dohody o vině a trestu. Na vině je také skutečnost, že zde existují i jiné druhy odklonů, které je možno využít a věc vyřídit nejspíše snáze a rychleji. Nutno podotknout, že ve Slovenské republice nedošlo pouze k právní úpravě institutu dohody o vině a trestu na úrovni zákonné, ale i na úrovni podzákonné, neboť prostřednictvím vyhlášky č. 619/2005 Z.z. poskytlo

²¹⁶ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 111.

Ministerstvo vnitra SR prokurátorům určitou příručku ohledně vhodnosti sjednání dohody o vině a trestu.

Domnívám se však, že důvodů, proč je počet návrhů na schválení dohody o vině a trestu v českém trestním právu tak nízký, je celá řada. Nicméně mezi jeden z nejčastěji zmiňovaný důvod, se kterým jsem se při absolvování stáží setkala, je ten, že je až příliš zúžen okruh případů, na které může být dohoda o vině a trestu aplikována. S tímto se tedy pojí především nemožnost uzavření dohody o vině a trestu u zvlášť závažných zločinů.

Další odpovědí na položenou otázku, proč je institut málo využíván, je podle mého názoru fakt, že samotná právní úprava tohoto institutu je nedostatečná. A to například ve vztahu k odměňování advokátů. Jak jsem již předestřela v předchozích kapitolách, je nejasné, podle jakého úkonu, v souladu s advokátním tarifem a v souvislosti s apelováním na obviněného, aby přistoupil na takovouto dohodu, dochází k odměňování advokátů. Pro samotné advokáty zde není nastavena přílišná motivace k přiklonění se k takové formě vyřízení trestní věci.

Další omezení využitelnosti tohoto institutu lze spatřovat i ve značné administrativní náročnosti tohoto úkonu.²¹⁷

Nechci však dosavadní českou praxi hodnotit pouze negativně. Chtěla bych vyzdvihnout a pochválit činnost státních zástupců, kteří využili tohoto typu odklonu a dohodu o vině a trestu s obviněným sjednali. Do konce roku 2018 bylo celkem uzavřeno 481 dohod o vině a trestu.²¹⁸ Není to žádné přelomové číslo, ale domnívám se, že i toto lze považovat za jistý úspěch.

Nadto vše, co jsem již výše popsala, je nutno říci, že ono samotné zakotvení institutu, jako je dohoda o vině a trestu, do českého právního řádu mělo své odpůrce i příznivce. Což je podle mě naprosto v pořádku a přirozené, neboť je zřejmé, že se jedná o cizorodý prvek v českém trestním právu. Příznivce nalezneme jak mezi soudci, tak mezi státními zástupci. Ti v tomto nástroji "*spatřují možnost zásadního*

²¹⁷ NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2015. [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Zpravy_o_cinnosti/2015/Zprava_o_cinnosti_SZ_za_rok_2015_-_textova_cast.pdf

²¹⁸ InfoData [online]. [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>

zrychlení řízení a snížení vlastního pracovního zatížení“.²¹⁹ Mezi odpůrce můžeme zařadit i některé trestní soudce, kteří se s tímto značně kontroverzním nástrojem, zatím ne zcela ztotožnili a trestní věci řeší spíše standardním způsobem. Například JUDr. Eva Procházková v institutu dohody o vině a trestu spatřuje "zformalizované přitakání s neúplným skutkovým zjištěním státního zástupce a prosté konstatování viny. Smluvený trest bude sjednán v minimálním nutném rozsahu, aby byl přijatelný pro obviněného."²²⁰

Při absolvování stáže na Okresním státním zastupitelstvím jsem se nesešla pouze s negativním náhledem na tento institut, kde byla v této souvislosti záporně hodnocena především skutečnost, že je tento institut našemu kontinentálnímu právu cizí, a není jej tedy vhodné sem zavádět, ale v převážné míře jsem slyšela pozitivní reakce na dohodu o vině a trestu. Nejvíce byla vyzdvižována skutečnost, že dohodu je možno aplikovat zejména na trestní věci, kde je důkazní situace nejasná, kde je nedostatečné množství důkazů, ať už svědčící ve prospěch nebo v neprospěch obviněného. V tomto institutu tak státní zástupci shledávají zejména zjednodušení trestního řízení spočívající v tom, že se nebude muset provádět, někdy velmi rozsáhlé, dokazování. Přínos vidí také v tom, že řízení bude skočeno vnesením schvalujícího rozsudku, a to mimo hlavní líčení ve znění, v jakém byla dohoda uzavřena mezi obviněným a státním zástupcem.

Na základě výše uvedeného mohu za sebe říci, že i přes některá negativa, která s sebou tento institut nese, vidím ve využívání dohody o vině a trestu v praxi vzestupnou tendenci a potenciál. Nicméně pouze ze předpokladu, že se změní právní úprava dohody o vině a trestu. O případných návrzích de lege ferenda budu pojednávat v následující kapitole.

²¹⁹ VANTUCH, P. *K možností sjednání dohody o vině a trestu*. Trestní právo. 2012, ročník 16, č. 12, s. 4-11.

²²⁰ PROCHÁZKOVÁ, E. *Dohoda o vině a trestu*. Soudce. 2013, č. 4, s.8-11.

5. Dohoda o vině a trestu návrhy de lege ferenda

Jako celek hodnotím soudobou právní úpravu tohoto institutu jako ne zcela dostatečnou a úplnou. Například i z výročních zpráv Nejvyššího státního zastupitelství z let 2015 a 2016 vyplývá, že dohodu jako formu odklonu nezavrhuje, nicméně i zde je možno vyčíst, že vyzývají k novelizaci tohoto nástroje.²²¹ Z toho všeho je zřejmé, že právní úprava dohody o vině a trestu není zdaleka optimální. Ač osobně věřím, že by mohlo v budoucnu dojít ke zvyšování počtu uzavírání dohod o vině a trestu, nezačnou-li se v této souvislosti dít změny, obávám se, že se současný stav výrazně nezmění. Pokud tedy v nejbližší době proběhne novelizace trestního řádu ve vztahu k dohodě o vině a trestu, jako možnou právní úpravu de lege ferenda navrhuji následující:

V první řadě bych se přikláběla k rozšíření možnosti sjednat dohodu o vině a trestu i na řízení proti mladistvým. V této souvislosti bych tedy zrušila ustanovení § 63 ZSM, alespoň co se nemožnosti sjednání dohody o vině a trestu týče. V tomto případě bych se zejména inspirovala slovenskou právní úpravou, neboť zde je tato možnost přípustná, avšak za splnění určitých specifických podmínek. Jak jsem již v kapitole 3.5 uvedla, je ve slovenském právním řádu zakotvena obligatorní povinnost, že s dohodou o vině a trestu musí souhlasit obhájce a zákonný zástupce mladistvého, čímž je zajištěna zvýšená ochrana osoby mladistvého v souladu s požadavkem zákona o soudnictvím ve věcech mládeže. Na podporu zakotvení této možnosti si dovoluji říci, že přeci i ve standardním trestním řízení, zejména tedy pokud jde o řízení ve věcech mladistvých, se věcí zabývá vždy specializovaný soudce. Proto se domnívám, že by nebyl problém, aby o schválení návrhu dohody o vině a trestu v řízení proti mladistvému rozhodoval soudce se specializací na trestní věci mladistvých. Mimo to, ze slovenské praxe vyplývá, že tento druh odklonu je

²²¹ NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2015. [online]. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Zpravy_o_cinnosti/2015/Zprava_o_cinnosti_SZ_za_rok_2015_-_textova_cast.pdf; NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2016. [online]. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Zpravy_o_cinnosti/2016/Zprava_o_cinnosti_SZ_za_rok_2016.pdf

hojně využíván i v případech mladistvých. Ze slovenských statistik vyplývá, že průměrný roční počet takových sjednaných dohod dosahuje 496.²²²

Naproti tomu však musím uvést, že rozhodně nepatřím mezi zastánce změny právní úpravy spočívající v rozšíření rozsahu trestných činů, vůči nimž by mohla být dohoda o vině a trestu aplikována. V současné době se jedná o velmi ožehavé aktuální a diskutabilní téma ve vztahu k dohodě o vině a trestu. V tomto případě se však přikláním k názoru prof. Jelínka, který se k tomuto vyjádřil následovně: „*Doufám, že nejvyšší státní zástupce přijde ještě na jiné myšlenky, jak trestní řízení urychlit a ušetřit peníze, protože institut dohody o vině a trestu považují nejen já, ale i četní jiní představitelé nauky trestního práva za mimořádně kontroverzní institut kolidující s většinou základních zásad trestního řízení obsažených v trestním řádu a narušující současnou koncepci trestního procesu.*“²²³ V tomto směru se domnívám, že stávající právní úprava by měla i nadále platit pouze pro trestné činy, jejichž horní hranice trestní sazby nepřevyšuje deset let. Ve Slovenské republice je sice připuštěna možnost sjednat dohodu o vině a trestu u nejzávažnější trestné činnosti, nicméně nepovažuji tuto možnost za správnou. Představa, že by pachatel některého z trestných činů proti životě a zdraví nebo z trestných činů proti lidskosti, měl mít příležitost jednat ohledně takového skutku, se mi příčí. V této souvislosti si absolutně nedokážu představit, že by zde docházelo k porušování základních zásad trestního řízení, jako je zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností a zásada bezprostřednosti. Vzhledem k závažnosti trestných činů se domnívám, že i nadále by mělo být vyslovení viny a trestu zcela v pravomoci soudů.

Dále si myslím, že by bylo na místě, aby zákonodárce umožnil uzavřít dohodu o vině a trestu přímo před soudem, tedy během hlavního líčení. Ve vztahu k tomuto návrhu je možno opět se inspirovat právní úpravou slovenskou, kde je tato možnost již zakotvena a v praxi se osvědčila.²²⁴ Za situace, kdy SZ podá obžalobu a následně je nařízeno hlavní líčení, během něhož dojde buďto

²²² GENERÁLNÁ PROKURATURA SR. *Štatistiky*. [online]. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>

²²³ *Dohoda o vině a trestu rozšířená na všechny zločiny včetně vraždy? Obhájci souhlasí, akademici varují*. [online]. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/01/dohoda-vine-trestu-rozsirena-vsechny-zlociny-vcetne-vrazdy-obhajci-souhlas-i-akademici-varuji/>

²²⁴ FILIPOVÁ, Markéta. Dohoda o vině a trestu jako nový zvláštní způsob řízení. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravnialternativy/FilipovaMarketa.pdf

předseda senátu (samosoudce), státní zástupce či obviněný anebo jeho obhájce k závěru, že není potřeba dále takto vést trestní řízení, měl by zde být dán prostor pro sjednání dohody o vině a trestu. Věřím, že zakotvení této možnosti by některé trestní věci značně urychlilo, a tím by se ušetřily náklady státu spojené s hlavním líčením, popřípadě s pobytem obžalovaných ve vazebních věznicích.

Další návrh změny shledávám zejména v zastoupení obviněného. Myslím si, že by bylo vhodné v právní úpravě výslovně stanovit povinnost obligatorního zastoupení obviněného obhájcem i v rámci veřejného zasedání. V kapitole 2.2.1 jsem se k zastupování obviněného při veřejném zasedání již vyjadřovala v tom smyslu, že tato povinnost není zcela jasná, nicméně lze k ní dospět analogicky. Avšak i přesto, bych v tomto směru navrhla zpřesnění právní úpravy, spočívající v povinnosti přítomnosti obhájce obviněného na veřejném zasedání.

Následně bych de lege ferenda výslovně stanovila určité zvýhodnění obviněných, kteří procesně ulehčili a zrychlili vyřešení trestní věci státnímu zástupci tím, že přistoupili na sjednání dohody o vině a trestu. Tedy, aby zákon výslovně spojil ono řešení trestní věci formou dohody o vině a trestu s jistými privilegii pro obviněného, konkrétně co se týče ukládání trestu. V tomto ohledu je nezbytné zmínit, že ve slovenské právní úpravě, jak jsem již výše uvedla, je možné snížit dolní hranici trestní sazby o jednu třetinu. Nicméně, v tomto ohledu bych nespátkovala inspiraci právě ve slovenské úpravě, neboť se domnívám, že v českém trestním právu jsou zákonem stanovené trestní sazby poněkud mírnější, než je tomu ve Slovenské republice. V tomto směru považuji za vhodnější, aby přistoupení obviněného na vyřízení trestní věci formou dohody o vině a trestu, tedy zejména ono prohlášení o spáchání skutku, bylo podřazeno pod polehčující okolnosti v ustanovení § 41 TZ, neboť se domnívám, že právě tato úprava by zajistila výhodnější pozici obviněného.

De lege ferenda by bylo také žádoucí, aby bylo obviněnému umožněno podat odvolání proti rozsudku, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu zcela v souladu s jejím navrhovaným zněním, jestliže v řízení došlo

k podstatným procesním vadám. Příkladem takové procesní vady může být případ, kdy o dohodě rozhodoval věcně nepřislušný soud.²²⁵

Dále se mi jeví jako vhodné výslovně v trestní řádu stanovit možnost podat odvolání proti schválení dohody o vině a trestu ze strany obhájce obviněného. V tomto případě by se jednalo o odvolání, které by mohl podat právě obhájce obviněného, který byl obviněnému ustanoven, a který zároveň uplatnil nárok na náhradu nákladů a odměnu za právní zastoupení obviněného, a současně by nesouhlasil s výrokem rozsudku v části týkající se právě náhrady nákladů řízení, kde by mu tato odměna nebyla přiznána vůbec nebo by byla soudem přiznána pouze zčásti.

Dále bych uvítala zavedení lhůty do trestního řádu pro vyjádření se obviněného k návrhu státního zástupce při sjednávání dohody. V tomto ohledu se ztotožňuji s prof. Jelínkem, který mimo jiné v této souvislosti řekl následující: „*Tím by se vyřešil problém přijaté právní úpravy záležející v tom, že zákon nestanoví žádné sankce, pokud státní zástupce předvolá obviněného k jednání o dohodě o vině a trestu, ale obviněný se nedostaví.*“²²⁶

Jako poslední změnu de lege ferenda bych provedla novelizaci vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Právní úpravu ohledně odměn obhájců v rámci sjednávání dohody o vině a trestu považuji za nevyhovující. K tomu jsem se také již vyjadřovala v kapitole 3.5. Nedostatečnou jí hodnotím zejména proto, že obhájce, jenž bude obviněnému ustanoven pouze pro samotné sjednání dohody o vině a trestu, vyúčtuje maximálně dva úkony právní služby, ačkoliv na daném případě stráví spoustu času, neboť celou věc musí probrat s klient a taktéž si musí nastudovat jeho trestní spis. Ohledně změny advokátního tarifu bych se inspirovala především slovenskou právní úpravou (viz kapitola 3.5.), neboť mám za to, že v případě slovenské úpravy je odměna advokáta ve vztahu k dohodě o vině a trestu,

²²⁵ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 41-42.

²²⁶ JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, s. 25.

nastavena vyhovujícím způsobem. Mimo to v tom spatřuji i motivaci ve vztahu k aplikaci tohoto odklonu. Jednání o dohodě o vině a trestu bych tedy určila fixním počtem úkonů, obdobně jako je tomu právě na Slovensku. Znovu bych chtěla zdůraznit skutečnost, že obhájci ve Slovenské republice náleží mimo jiné i odměna ve výši čtyřnásobku základní sazby tarifní odměny, pokud byla soudem schválena dohoda o vině a trestě před podáním obžaloby, což podle mého mínění více zohledňuje množství času, které obhájce skutečně věnuje zastoupení obviněného.

Závěr

Institut dohody o vině a trestu patří k nejmladším odklonům, který byl do českého právního řádu inkorporován novelou trestního řádu č. 193/2012 Sb. Tato novela bývá považována za určitý milník v procesu prohlubování racionalizace trestní justice zejména ve vztahu k zavedení této formy odklonu do českého trestního řádu, neboť se jedná o způsob, kterým lze alternativně řešit i řízení o závažnějších činech, na rozdíl od jiných forem odklonů. Tento postup, tedy implementace dohody o vině a trestu, byl delší dobu vnímám jako velmi diskutabilní, a to především proto, že samotný institut představuje určitý průlom do zásad a tradic, na kterých je české trestní právo postaveno. Nejvíce zmiňovaným důvodem pro zavedení dohody o vině a trestu do českého právního řádu bylo zrychlení a odbřemenění trestní justice. Samotná dohoda o vině a trestu je myšlenkově založena na institutu „*plea bargaining*“, který je původem z angloamerické právní kultury, což je tomuto institutu taktéž velmi vytýkáno. Osobně se přikláním k názoru, že v ryzí podobě není vhodné angloamerický institut „*plea bargaining*“ do právního řádu s kontinentálním typem právní kultury inkorporovat. Nutno však zdůraznit, že k tomuto se vyjádřil i zákonodárce v obecné části důvodové zprávy k novele trestního řádu zavádějící právě dohodu o vině a trestu, kde jasně uvedl, že „*tento institut nelze srovnávat s klasickým angloamerickým dohadovacím řízením o vině a trestu, inspiruje se jen některými jeho prvky*“.²²⁷

Nad to vše si dovolím říci, že zákonodárce přistoupil k zavedení dohody o vině a trestu do českého trestního práva se značnou dávkou opatrnosti. Toto lze soudit zejména z nastavených hranic využití tohoto odklonu. Především pak, jak jsem již mnohokrát ve své práci uvedla, z nemožnosti sjednání dohody o vině a trestu ve zvláště závažných zločinech. Nicméně nutno podotknout, že v tomto směru je, z mého pohledu, česká právní úprava dohody o vině zdařilejší než ta slovenská, neboť respektuje podstatný výchovný charakter trestního procesu v celém rozsahu, alespoň co se u obviněných zvláště závažného zločinu týče. V tomto kontextu hodnotím onu opatrnost zákonodárce pozitivně.

²²⁷ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk č. 510/2011, s. 29.

Osobně se domnívám, že i přes všechna negativa, která v současné právní úpravě dohody o vině a trestu shledávám, má tento institut slibný potenciál, jenž by mohl být českému trestnímu procesu velmi prospěšný. Z tohoto důvodu se tedy přikláním spíše na stranu zastánců dohody o vině a trestu. Zejména bych chtěla vyzdvihnout fakt, že se zákonodárce snažil do jisté míry najít kompromis v tom, že se přiklonil k zavedení tohoto institutu do českého právního řádu, ale zároveň nastavil limity pro využití takového postupu relativně přísným způsobem.

Abych své úvahy shrnula, věřím, že po určitých změnách, které by vyplnily nedostatky úpravy dohody o vině a trestu, představoval by institut dohody o vině a trestu velmi zajímavou alternativu pro subjekty trestního řízení, jež by do jisté míry ulevila přetíženosti české justice tak, že soudní řízení urychlí, sníží náklady na takové řízení a v neposlední řadě také zefektivní trestní řízení.

Nyní přistoupím ke shrnutí obsahu diplomové práce. V první kapitole práce jsem nejprve charakterizovala pojem a postavení odklonů jako takových v českém trestním právu. Dále jsem pomocí metody analýzy popsala vybrané formy odklonů trestního řízení. V kapitole druhé jsem se snažila vyčerpávajícím způsobem popsat, jak vlastně funguje dohoda o vině a trestu, od zahájení jednání o dohodě o vině a trestu až po rozhodnutí soudu o takovéto dohodě. Neopomněla jsem zmínit postavení státního zástupce v dohodovacím řízení, neboť využíváním tohoto institutu došlo k výraznému posílení jeho role v trestním řízení. Následně jsem taktéž popsala, jakým způsobem je dohoda o vině a trestu začleněna v českém právním řádu. Ve třetí kapitole jsem podrobila českou právní úpravu tohoto odklonu hlubší analýze a komparaci s právní úpravou slovenskou. Slovenskou právní úpravu jsem zvolila zejména proto, že slovenský institut dohody o vine a trestě je nástroj velmi podobný, a tudíž srovnatelný s dohodou o vině a trestu v českém trestním řádu, avšak s jedním výrazným rozdílem, v praxi slovenské justice je tato forma odklonu používána o poznání více. Toto tvrzení jsem následně podložila statistikou v páté kapitole své práce, kde jsem mimo jiné poukázala na to, jak je tento právní nástroj v české justici (ne)využíván. V tomto kontextu je zároveň potřeba zmínit, že v českém právním řádu postrádám především obdobu vyhlášky Ministerstva spravedlnosti SR č. 619/2005 Z.z., jenž upravuje podmínky a postup prokurátora při jednání o dohodě o vine a treste a přijetí trestu. Poslední kapitolou

zakončuji diplomovou práci úvahami de lege ferenda, kde jsem následně zabývala budoucností dohody o vině a trestu.

Cílem mé diplomové práce byla analýza současné právní úpravy institutu dohody o vině a trestu, následně taktéž komparace dohody o vině a trestu se slovenskou právní úpravou, a také zamyšlení se nad dalšími možnostmi směřování dohody o vině a trestu. Dále zaměření se na získané poznatky o využitelnosti tohoto institutu v praxi a v neposlední řadě poukázat na klady a zápory tohoto nástroje s návrhem jejího zdokonalení. Myslím si, že cíl práce jsem splnila, neboť diplomová práce poskytuje ucelený přehled institutu dohody o vině a trestu, též jeho postavení v odklonech trestního řízení a poznatky o (ne)využitelnosti dohody o vině a trestu v praxi české justice, které jsem podpořila předloženými statistikami. V závěru práce jsem následně podala názorné ukázky toho, jak vypadá dohoda o vině a trestu a rozsudek schvalující takovou dohodu.

Resumé

This diploma thesis deals with the legal institute of the agreement on guilt and punishment, which was accepted into the Czech criminal law on 1 September 2012.

The thesis is divided into five basic chapters. The first chapter deals with diversions of criminal proceedings in general and its individual selected forms. In this chapter, the author analyzes the four most widely used forms of diversions in criminal proceedings.

The second chapter focuses on the interpretation of the agreement on guilt and punishment, the treatise on negotiating an agreement on guilt and punishment, focusing on the essentials of the agreement on guilt and punishment and the proposal for approval of such an agreement in connection with its subsequent approval by the court. This chapter analyzes and describes the attitudes of all stakeholders and the negotiation process itself.

The third chapter is devoted to a detailed comparison of the Czech legislation with the Slovak legislation, mainly because of the close historical links between the two countries. Although there are many similarities, the use of negotiation in the Slovak Republic works much better.

The fourth chapter describes the usefulness of this institute in contemporary criminal justice practice.

In the last fifth chapter, the author considers the possibilities of further development of *de lege ferenda* agreement on guilt and punishment and also points out how this legal instrument should continue to evolve.

In this work, the author seeks a comprehensive view and analysis of the adopted legislation of the agreement on guilt and punishment. The conclusion contains a summary of the thesis, the author's attitude to the current position of the agreement on guilt and punishment.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

- ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Velký komentár.* 3. vydání. Eurokódex, 2017, s. 956. ISBN 978-80-8155-070-6.
- DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1412. ISBN 978-80-7552-600-7.
- DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1140. ISBN 978-80-7552-600-7.
- HENDRYCH, D. *Právníký slovník.* 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
- CHMELÍK, JAN et al. *Trestní řízení.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 509 s. ISBN 978-80-7380-488-6.
- JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní.* 4. vydání. Praha: Leges, 2016, 848 s. ISBN 978-80-7502-160-1.
- JELÍNEK, Jiří (ed.): *Alternativní řešení trestních věcí.* Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2015, trestní sekce. Praha: Leges, 2015, 176 s. ISBN 978-80-7502-109-0.
- MINÁRIK, Štefan a kolektiv. *Trestný poriadok: Stručný komentár.* 2. přepr. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2010. 1392 s. ISBN: 978-80-8078-369-3.
- *Slovenský trestní řád.* 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006, 283 s. ISBN 80-7338-056-0.
- SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi.* Praha: C. H. Beck, 2000, xiii, 468 s., ISBN 80-7179-350-7.
- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář.* 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, xii s., s 1899-3730. ISBN 978-80-7400-465-0.

- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2005, 1422 s. ISBN 80-7179-405-8.
- ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní.* 4 přepracované vydání. Praha : C.H. Beck, 2013. xliv, 1009 s. ISBN 978-80-7400-496-4.
- ŠÁMAL, Pavel, František PŮRY a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář.* 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, c1994. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-896-7.
- ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* 1. vydání. Praha: Leges, 2012, 128 s. ISBN 978-80-87576-30-4.
- ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě.* 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 464 s. ISBN 978-80-87576-93-9.
- ZÁHORA, Jozef. *Aktuálne problémy prípravného konania trestného.* Praha: Leges, 2014, 384 s., ISBN 978-80-7502-030-7.
- ZEMAN, P. a kol.: *Zkrácené formy trestního řízení.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013, 185 s. ISBN 978-80-7338-133-2.

Odborná periodika:

- JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící,* Bulletin advokacie 10/2012, s.
- VANTUCH, P. *K možností sjednání dohody o vině a trestu.* Trestní právo. 2012, ročník 16, č. 12.
- PROCHÁZKOVÁ, E. *Dohoda o vině a trestu.* Soudce. 2013, č. 4.

Elektronické prameny:

- *Dohoda o vine a treste. Prvé poznatky z aplikácie inštitútu dohody o vine a treste.* [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024v.pdf

- *Dohoda o vině a trestu rozšířená na všechny zločiny včetně vraždy? Obhájci souhlasí, akademici varují.* [online]. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/01/dohoda-vine-trestu-rozsirena-vsechny-zlociny-vcetne-vrazdy-obhajci-souhlas-i-akademici-varuji/>
- FILIPOVÁ, Markéta. *Dohoda o vině a trestu jako nový zvláštní způsob řízení.* [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravniaalternativy/FilipovaMarketa.pdf
- GENERÁLNÁ PROKURATUTURA SR. *Štatistiky.* [online]. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>
- InfoData [online]. [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>
- JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení – podstata, význam* [online]. 2012 [26.10.2012]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodovaci-řízení-v-trestnim-procesu-a-otazky-souvisici?browser=mobi>
- MALOŠOVÁ, Gabriela. *Dohoda o vine a treste.* [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: http://www.vazen.sk/dohoda_o_vine_a_treste
- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2015. [online]. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Zpravy_o_cinnosti/2015/Zprava_o_cinnosti_SZ_za_rok_2015_-_textova_cast.pdf;
- VESELÁ, Hana. *Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku.* Srovnávací studie č. 5.283, leden 2009 [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53057>
- ŠIRILOVÁ, Monika. *Inštitút dohody o vine a treste v praxi a úvahy de lege ferenda.* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2017/03/paneuropske_pravnicke_forum_2017.pdf
- ZAORALOVÁ, P. *Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu* [online]. [2019-3-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodnuty-trest-aneb-chybejici-pravni-uprava-sankci-v-řízení-o-dohode-o-vine-a-trestu?browser=mobi>

Ostatní prameny:

- Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk č. 510/2011, 49 s.

Judikatura:

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu, ze dne 1. srpna 2001, sp. zn. 5 Tz 148/2001

Právní předpisy:

- Pokyn obecné povahy NSZ č. 8/2009, ve znění pokynu obecné povahy NSZ č.7/2012 s účinností od 1.9.2012
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti SR č. 619/2005 Z. z., která stanovuje podmínky a postup prokurátora při jednání o dohode o vine a treste a prijetí trestu
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti SR č. 655/2004 Z.z., o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 300/2005 Z. Z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění dodatkových protokolů

Příloha č. 1

VZOR – DOHODA O VINĚ A TRESTU

Okresní státní zastupitelství v Tachově

ZT 218549/13

Dohoda o vině a trestu podle § 175a trestního řádu

Podle § 175a trestního řádu uzavřeli dne 30.8. 2013 v 9.30 hod. v sídle Okresního státního zastupitelství v Tachově níže uvedení účastníci

státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Tachově JUDr. Roman Tichý (dále jen „státní zástupce“)

obviněný Karel Dlouhý, nar. 23.7.1972, nezaměstnaný, trvale bytem Hlavní č.p. 152/9, Karlovy Vary, adresa pro doručování Komenského č.p. 349/5, Karlovy Vary (dále jen „obviněný“)

zastoupený přítomným obhájcem: JUDr. Martin Skalný, advokát, se sídlem AK Tachov, Mírové náměstí 3.

tuto

dohodu o vině a trestu:

I.

Předmět dohody

Obviněný je na základě usnesení policejního orgánu Policie ČR, Krajského ředitelství Plzeňského kraje, Územní odbor SKPV Tachov, ze dne 28.3.2013 ČTS: 45684 o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu stíhán pro skutek spočívající v tom, že poté, co mu byla v přesně nezjištěné době a na nezjištěném místě nezjištěnou osobou placeno padělkem bankovky nominální hodnoty 2.000,- Kč, série 1996, sériového čísla F16312468, který postará jakékoliv ochranné prvky a je zhotoven na obyčejném kancelářském papíru, o kterém vzhledem k jeho kvalitě věděl, že jde o padělek, dne 26.3.2013 v době kolem 15.30 hodin na parkovišti před obchodním domem Tesco v ulici Sokolovská v Tachově s uvedeným padělkem, v úmyslu zaplatit s tímto padělkem jako s bankovkou pravou, zaplatil Janu Krátkému za nákup 1 gramu drogy pervitin. Jan Krátký však při sobě drogu neměl, bankovku si schoval do kapsy u kalhot s tím, že mu drogu zakoupí u svého přítele občana vietnamské národnosti. K předání předmětu koupě, resp.

drogy, však již nedošlo, neboť padělek byl následně zadržen Policií České republiky. Česká národní banka vyhodnotila zajištěný padělek jako neumělý, stupně nebezpečnosti 5 a zařadila jej do typu 2456 s číslem v typu 1,

tedy

padělané peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udal jako pravé,

čímž spáchal,

přečin udávání padělaných a pozměněných peněz podle § 235 trestního zákoníku.

II.

Prohlášení obviněného

Obviněný prohlašuje, že spáchal skutek uvedený v bodě I, který je předmětem této dohody o vině a trestu.

III.

Prohlášení státního zástupce

Státní zástupce prohlašuje, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek uvedený v bodě I stal, že tento skutek je trestným činem kvalifikovaným v bodu I, že jej spáchal obviněný, že na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného uvedeného v bodu II.

IV.

Trest

Státní zástupce a obviněný se dohodli na uložení trestu obviněnému podle § 235 trestního zákoníku a podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku k **souhrnnému** trestu odnětí svobody v trvání **15 (patnácti) měsíců**.

Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku se výkon tohoto trestu **podmíněně odkládá** na zkušební dobu v trvání **30 (třiceti) měsíců**.

Podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku se obviněnému dále ukládá trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v délce trvání 1 (jednoho) roku.

Obviněný souhlasí s uložení tohoto trestu soudem.

Závěrečná ujednání

(1) Tato dohoda podléhá schválení soudem podle § 314r odst. 4 trestního řádu a v případě, že bude schválena, bude podkladem pro výrok rozsudku o vině a trestu. Návrh soudu, aby rozhodl o skutku, jeho právní kvalifikaci, trestu a ochranném opatření v rozsahu uvedeném v této dohodě o vině a trestu, podá státní zástupce.

(2) Obviněný prohlašuje, že rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, že je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, i tomu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké sazby trestní zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován, že prohlášení v bodě II učinil dobrovolně a bez nátlaku, že byl poučen o svých právech na obhajobu, že jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody, zejména že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení, a že proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl.

(3) Tato dohoda je vyhotovena ve třech stejnopisech, z nichž po jednom obdrží státní zástupce, obviněný a jeho obhájce.

V Tachově

dne 30.8.2013

.....

.....

státní zástupce

obviněný

Přítomni:

.....

obhájce

(Pozn. autorky: Veškerá výše uvedená jména, data a skutky jsou vymyšlená a slouží pouze k názorné ukázce toho, jak vypadá dohoda o vině a trestu pro čtenáře této diplomové práce.)

Zdroj: <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/download/5190/Vzor-dohoda-pdf>

Příloha č. 2

Vzor – Rozsudek schvalující dohodu o vině a trestu

č.j. 1 T 259/2013

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Tachově rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 28.09.2013 samosoudcem JUDr. Karlem Novákem

t a k t o:

I. Soud schvaluje dohodu o vině a trestu uzavřenou dne 30.08.2013 v 9.30 hodin v sídle Okresního státního zastupitelství v Tachově, ulice Václavská 1606, mezi státním zástupcem Okresního státního zastupitelství v Tachově a mezi obviněným Karlem Dlouhým, nar.: 23.7.1972, zastoupeným obhájcem JUDr. Martinem Skalným.

II. Na základě shora uvedené dohody o vině a trestu se

obviněný **Karel Dlouhý,**

nar.: 23.7.1972 v Tachově, trvale bytem Hlavní č.p. 152/9, Karlovy Vary, adresa pro doručování Komenského č.p. 349/5, Karlovy Vary, bez zaměstnání,

uznává vinným, že

poté, co mu byla v přesně nezjištěné době a na nezjištěném místě nezjištěnou osobou placeno padělkem bankovky nominální hodnoty 2.000,- Kč, série 1996, sériového čísla F16312468, který postará jakékoliv ochranné prvky a je zhotoven na obyčejném kancelářském papíru, o kterém vzhledem k jeho kvalitě věděl, že jde o padělek, dne 26.3.2013 v době kolem 15.30 hodin na parkovišti před obchodním domem Tesco v ulici Sokolovská v Tachově s uvedeným padělkem, v úmyslu zaplatit s tímto padělkem jako s bankovkou pravou, zaplatil Janu Krátkému za nákup 1 gramu drogy pervitin. Jan Krátký však při sobě drogu neměl, bankovku si schoval do kapsy u kalhot s tím, že mu drogu zakoupí u svého přítele občana vietnamské národnosti. K předání předmětu koupě, resp. drogy, však již nedošlo, neboť padělek byl následně zadržen Policií České republiky. Česká národní banka vyhodnotila zajištěný padělek jako neumělý, stupně nebezpečnosti 5 a zařadila jej do typu 2456 s číslem v typu 1,

tedy padělané peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udal jako pravé,

čímž spáchal,

přečin udávání padělaných a pozměněných peněz podle § 235 trestního zákoníku,

a za to se odsuzuje

podle § 235 trestního zákoníku a podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku k **souhrnnému** trestu odnětí svobody v trvání **15 (patnácti) měsíců**.

Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku se výkon tohoto trestu **podmíněně odkládá** na zkušební dobu v trvání **30 (třiceti) měsíců**.

Podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku se obviněnému dále ukládá trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v délce trvání 1 (jednoho) roku.

Podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku **se ruší** výrok o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v Tachově ze dne 1.8.2013, sp. zn. 5 T 325/2013, který nabyl právní moci dne 24.8.2013, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 129 odst. 2 trestního řádu odůvodnění rozsudku **odpadá**, neboť se státní zástupce a obviněný vzdali práva odvolání a též prohlásili, že na odůvodnění rozsudku netrvají.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání u Okresního soudu v Tachově do 8 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení pouze v případě, že rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce navrhl. O odvolání bude rozhodovat Krajský soud v Plzni.

V Tachově dne 28. září 2013

JUDr. Karel Novák, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:

Ludmila Plachá

(Pozn. autorky: Veškerá výše uvedená jména, data a skutky jsou vymyšlená a slouží pouze k názorné ukázce toho, jak může vypadat rozsudek schvalující dohodu o vině a trestu pro čtenáře této diplomové práce.)

Zdroj: Obdobný rozsudek mi byl předložen v rámci stáže na Okresním státním zastupitelství v Karlových Varech.

Seznam tabulek

1. **Tabulka** – Přehled obsahující počet uzavřených dohod o vině a trestu v jednotlivých krajích a jejich porovnání s ostatními odklony trestního řízení v období od 1.9.2012-31.12.2012
2. **Tabulka** – Přehled obsahující počet uzavřených dohod o vině a trestu v jednotlivých krajích a jejich porovnání s ostatními odklony trestního řízení v období od 1.1.2013-31.12.2013
3. **Tabulka** – Přehled obsahující počet uzavřených dohod o vině a trestu v jednotlivých krajích a jejich porovnání s ostatními odklony trestního řízení v období od 1.1.2014-31.12.2014
4. **Tabulka** – Přehled obsahující počet uzavřených dohod o vině a trestu v jednotlivých krajích a jejich porovnání s ostatními odklony trestního řízení v období od 1.1.2017-31.12.2017
5. **Tabulka** – Přehled obsahující počet uzavřených dohod o vině a trestu v jednotlivých krajích a jejich porovnání s ostatními odklony trestního řízení v období od 1.1.2018-31.12.2018
6. **Tabulka** – Přehled obsahující počet uzavřených dohod o vině a trestu v praxi slovenské prokuratury